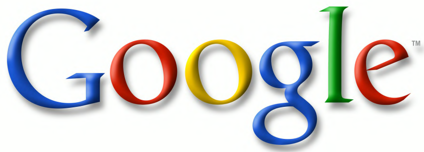

Google

ΤΟ
ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩι ΑΡΧΟΝΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΚΑΙ
ΟΙ ΠΟΠΟΛΑΡΟΙ

ΥΠΟ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΣΑΘΑ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,
ΤΥΠΟΙΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΑΓΓΕΛΙΔΟΥ
(Ὁδὸς Ντέκα, ἀριθ. 10).

1867.

ΤΟ

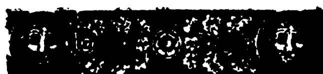
ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ ΑΡΧΟΝΤΟΛΟΓΙΟΝ

ΚΑΙ

ΟΙ ΠΟΠΟΛΑΡΟΙ

ΥΠΟ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΣΑΘΑ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΤΥΠΟΙΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΑΓΓΕΛΙΔΟΥ

(Ὁδὸς Ντίκα, ἀριθ. 10).

1867.

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ.

Λαμβάνων ἀφορμὴν ἐκ τῆς νῦν ὑπὸ τὰ μελανώτερα χρώματα ἐξεικονιζομένης ὑπό τινων προκατειλημμένων ἀπαισιοδόξων καταστάσεως τῆς Ζακύνθου, δημοσιεύω εἰς ἴδιον φυλλάδιον τὸ ἐν ἔτει 1628 *Ῥεμπελιὸν τῶν Ποπολάρων* (1), συντελοῦν εἰς κατανόησιν τῆς καταστάσεως ταύτης καὶ τῶν αἰτίων αὐτῆς, διότι, ὡς ὁ διηγούμενος Ζακύνθιος ἄρχων λέγει, « *ἀπὸ τότε καὶ ἐδῶ ἔχθρα δὲν ἔλειπε, καὶ εἶνε πάντα ἀνάμεσα τοὺς ἄρχοντες καὶ ποπολάρους.* »

Ὁ ἐν τῇ τουρκοκρατουμένῃ Ἑλλάδι κοτσαμπασισμὸς καὶ τὸ ἐν τῇ ξενοκρατουμένῃ Ἑπτανήσῳ ἀρχοντολόγιον οὐσιωδῶς διαφέρουσι:

Κύριοι τῆς Ἑλλάδος οἱ Τοῦρκοι γενόμενοι ἐσεβάσθησαν, μετὰ τῆς θρησκείας, καὶ πάντα τὰ τῶν ὑπηκόων ἔθιμα· ἐν δ' ἐξ αὐτῶν ἦτο καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐλευθέρα ἐκλογὴ τῶν κατὰ τόπους δημογερόντων (χοτσαμπασίδων), ἀναμιμνησκόντων τοὺς τῶν πάλαι ἑλληνικῶν πολιτειῶν ἐπετείους ἄρχοντας· οὕτως ἡ Ἑλλὰς ἐπὶ τουρκοκρατείας ἦτο πράγματι ἄθροισμα δημοκρατιῶν, αὐτοκεφάλως πολιτευομένων, καὶ μηδεμίαν ἐχουσῶν σχέσιν πρὸς τὸν ξένον κατακτητὴν, εἰς ὃν πολιτικῶς ἡ ἑλληνικὴ ἐθνικότης ἦν ὑπόδουλος. Ἐν Ἑπτανήσῳ ἀπ' ἐναντίας ἡ ξενοκρατεία ἐδημιούργησε τοὺς λεγομένους *εὐγενεῖς*, καὶ τὸ ἐπείσακτον τοῦτο τοῦ

---

(1) Προεξεδόθη ἐν τῷ Α'. Τόμῳ τῶν Ἑλληνικῶν Ἀνεκδότων.

φραγκικοῦ τιμαριωτισμοῦ ἐξάμβλωμα ἔκτοτε μετεφυτεύθη μεθ' ὅλων τῶν παρακολουθούντων κακῶν εἰς τὰς Ἰονίους νήσους.

Ἐν Ἑλλάδι καὶ δημογέροντες καὶ λαὸς ἀδιακρίτως ἐκαλοῦντο *ραγιάδες*, ἐν δ' Ἑπτανήσῳ ὁ λαὸς ὑπὸ μὲν τῆς ξενοκρατείας ἐκαλεῖτο *σοίδιτος*, ὑπὸ δὲ τοῦ ἀρχοντολογίου *πλέμπα*, *ποπολάρος*, *τσιοῦρμα*.

Καθ' ὅλον τὸ τετρακοσιετὲς διάστημα τῆς τουρκοκρατείας, ἐκτὸς τῆς ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Ἀλῆπασᾶ Τεπελενλῆ εἰσαχθείσης διαφθορᾶς, οἱ δημογέροντες ἀνεδείχθησαν ἀληθεῖς πατέρες τοῦ λαοῦ, ἀδελφικῶς μετ' αὐτοῦ τυζῶντες, καὶ ἐθνικῶς συσκεπτόμενοι· αὐτοὶ συνετέλεσαν εἰς τὴν ἵδρυσιν τῶν ἁπανταχοῦ σχολείων, ἐν οἷς ἀμισθὶ ὁ λαὸς ἐδιδάσκετο, εἰς δὲ τὰς κατὰ καιροὺς ἐθνικὰς ἀποπείρας πρὸς ἀπόσεισιν τοῦ ξενικοῦ ζυγοῦ ὁ δημογέρων παρουσιάζεται πρωτεπαναστάτης, διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καθαγιάζων τὴν ἱερὰν ἐκείνην κατὰ τῶν τυράννων διαμαρτύρησιν.

Ἐν Ἑπτανήσῳ τοὐναντίον οἱ ἄρχοντες ἰδίαν ἀποτελοῦντες τάξιν οὐδεμίαν μετὰ τοῦ λαοῦ εἶχον συνάφειαν, καὶ οἱ ἀληθεῖς φωτοσβέσται οὗτοι οὐδέποτε ἐνήργησαν πρὸς μόρφωσιν καὶ ἐκπαίδευσιν αὐτοῦ· περιφρονοῦντες καὶ αὐτὴν τὴν ἐθνικὴν γλῶσσαν (*γλῶσσαν τῶν ποπολάρων*) ἐξεπαιδεύοντο εἰς τὰ πανεπιστήμια τῆς Δύσεως, ὅπου ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ αὐτὴν τὴν πάτριον θρησκείαν ἐξώμνυον. Ἀναλόγως τῆς πρὸς τοὺς κρατοῦντας ἀφοσιώσεως ἐλάμβανον προνόμια, καὶ ἰδίως τὸ τοῦ *ἱεροῦ ἀσύλου* (sacro asilo), δυνάμει τοῦ ὁποίου πᾶς κακοῦργος ἐπικαλούμενος τὴν προστασίαν τοῦ προνομιούχου ἄρχοντος, καθίστατο ἀκαταζήτητος· ἐντεῦθεν ἐπήγασε καὶ τὸ ἐν Ζακύνθῳ, ἄλλοτε μὲν ἐν ἐπιτάσει, νῦν δὲ πολὺ ἐλαττωθὲν στυγερὸν τῆς δολοφονίας ἐπιτήδευμα. Οἱ εὐγενεῖς οὗτοι περιστοιχούμενοι ἐξ ἀφωσιωμένων ποπολάρων (μπράβων) ἐξετέλουν δι' αὐτῶν τὰς μυσαρὰς ἐκείνας ἐκδικήσεις, αἵτινες ἐπὶ τοσοῦτον ἀμαυρόνουσι τὰ χρονικὰ τῆς ὡραίας ταύτης νήσου. Μετὰ φρίκης ἀναπολεῖ ἔτι ὁ λαὸς τὰ ἐπὶ

τῆς κατοχῆς τῶν δημοκρατικῶν Γάλλων ἀνοιχθέντα ὑπόγεια τῶν ἀρχόντων, εἰς τὰ ὁποῖα εὑρέθησαν ἁλυσσωμένοι σκελετοὶ, καὶ σωροὶ ἀνθρωπίνων κοκκάλων.

Μετὰ τὴν πανηγυρικὴν πυρπόλησιν τῆς Χρυσοβίβλου (Libro d'Oro), οἱ ἄρχοντες τῆς Ἑπτανήσου ἀπεκδυθέντες τῆς ἐξουσίας, τῆς ὁποίας τόσην κακὴν χρῆσιν ἔκαμον, κατέφυγον ἐπὶ τῶν ὕστερον ἀποκατασταθέντων Ῥώσσων καὶ Ἄγγλων εἰς ἄλλο προσφορώτερον μέσον καταπιέσεως τοῦ δυστυχοῦς λαοῦ· καταλαβόντες τὰς δημοσίους θέσεις, καὶ ἀναλόγως πάλιν τῆς πρὸς τοὺς κρατοῦντας ἀφοσιώσεως μισθοὺς ὑπερόγκους λαμβάνοντες κατετυράννουν τοὺς ποπολάρους, οἱ ὁποῖοι εὑρίσκοντο εἰς τὴν αὐτὴν ἀπαιδευσίαν· ὡς ἐπίσημον δὲ γλῶσσαν παραδεχθέντες καὶ τότε τὴν Ἰταλικὴν, ἐπειδὴ αὕτη ἀνεπόλει τοὺς εὐτυχεῖς ἐκείνους χρόνους τῆς Ἑνετοκρατείας, ἐδίκαζον τὸν ποπολάρον εἰς γλῶσσαν τὴν ὁποίαν δὲν ἐννόει.

Πολλοὶ καὶ διάφοροι κατὰ καιροὺς ἐστηλίτευσαν καὶ ἐστιγμάτισαν διὰ φαρμακερῶν σατυρῶν καὶ φλογερῶν ποιημάτων τὴν κακοήθη τῶν ἀρχόντων τυραννίαν· τὸ δὲ περιεργότερον, ὅτι καὶ ἄνδρες ἀνήκοντες εἰς τὴν προνομιοῦχον τῶν εὐγενῶν τάξιν, δυσφοροῦντες ἐπὶ τοῖς παθήμασι τοῦ λαοῦ, πικρῶς ἤλεγξαν τὴν ἀπάνθρωπον διαγωγὴν τῶν ὁμοτίμων ἀρχόντων. Τὴν μαρτυρίαν τούτων ἀρκοῦμαι ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐπικαλούμενος. Ἀντώνιος ὁ Μαρτελάος, εὐγενὴς Ζακύνθιος, ποιητὴς εὐφάνταστος, καὶ ἱεροκήρυξ εὔγλωττος, ἐποίησε περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος δύο κατὰ τῶν ἀρχόντων στιχουργήματα (*τὸ Χρυσὸν Βιβλίον*, καὶ τὸ *Παράπονο τοῦ Λαοῦ*). Μὴ ἔχων πρόχειρα αὐτὰ, ἀρκοῦμαι δημοσιεύων δύο στροφὰς ἐκ τοῦ δευτέρου, τὰς ὁποίας ἡ φιλόπατρις καλοκἀγαθία σεβαστοῦ φίλου προθύμως μοὶ ἐχορήγησε.

Δὲν μπορεῖ ἀνθρώπου γλῶσσα
νὰ εἰπῇ τί συφοραῖς

ἐγεννοῦσαν τῶν ἀρχόντων
ἡ κλεψαὶς καὶ ἀδικιαίς.

Ἀνθρωπόμορφα θηρία,
ποῦ λεγόστε Χριστιανοί,
στὰ κεφάλιά σας νὰ πέσῃ
ὅλη τοῦ Θεοῦ ἡ ὀργή.

Ἕτερος Ζακύνθιος εὐγενής, ὁ Κουτούζης, ἱερεὺς καλλιτέχνης καὶ πικρὸς σατυρικός, ἀφοῦ διὰ διαφόρων σατυρῶν ὀνομαστὶ διεκωμώδησε τὰ αἴσχη διαφόρων ἀρχόντων, ἔγραψεν ἐν ἔτει 1804 κατὰ μίμησιν τοῦ Μαρτελάου τὸ ἑξῆς ποίημα, (τὸ Παράπονο τοῦ Λαοῦ), δι' οὗ ἐπικαλεῖται τοὺς κεραυνοὺς τοῦ Διὸς κατὰ τῶν ἀθλίων ἀρχόντων, ἐκ τῶν ὁποίων ἔπασχεν ὁ λαὸς χειρότερα τῶν ἐν *Αἰγύπτῳ Ἑβραίων.*

Ὦ Ζεῦ, ὡς καθὼς θορῶ,
ὕπνος ἐπλάκωσέ σε
βαρὺς, καὶ ἔκαμέ σε
ὀκνὸν καὶ ἀμελῆ·
Ἢ καὶ εἰς μανδραγόρα
ἀπάνου εἶσαι πεσμένος,
καὶ νέχταρ γεμισμένος,
γι' αὐτὸ δὲν ἀγροικᾷς
Τὰ δάκρυα, τοὺς στεναγμοὺς,
ποῦ ὡς νέφαλα καπνίζουν·
ἀντιλαλοῦν μουγκρίζουν
στὰ ὄρη οἱ γογγυσμοὶ
Τῶν Ζακυνθίων τῶν πτωχῶν,
τῶν πλέα πικραμένων
καὶ πληὰ βασανισμένων
ἀπὸ τὸν παλαιὸν

Ἑβραῖον τῆς Αἰγύπτου,
ποῦ τόσο παίδευσέ τους
καὶ ἐτυράννησέ τους
ὁ ἄπονος βασιλεύς.
Σύρε τ' ἀνάβλεμά σου
νὰ ἰδῆς ποῦ προσκυνοῦσι
κ' ἐσὲ παρακαλοῦσι
μάταια στοὺς βωμούς.
Ὅταν βροντᾷς κ' ἀστράφτης
τοὺς κόπους σου τοὺς χάνεις
καὶ ὄφελος δὲν κάνεις
στὸν κόσμον κανενός.
Ἐσένα οἱ κεραυνοί σου
πάντα εἰς βουνὰ κτυποῦσι,
ποτὲ δὲν τοὺς θωροῦσι
συμὰ νὰ φοβηθοῦν·
Ἢ εἰς χτίσμα παληωμένον
ἢ εἰς θάλασσα καὶ δάση,
κ' ἂν λάχῃ καὶ περάσῃ
διαβάτης δυστυχής.
Καὶ αὐτοὺς ποῦ σὲ ὑβρίζουν
ἐσὺ δὲν τοὺς ἐγγίζεις,
πτωχὸν τὸν ἀφανίζεις
γιὰ μιὰ μικρὴ ἀφορμή.
Τοὺς γίγαντας ἐτότες
δίκαια ἐπαίδεψές τους
καὶ ἐκατάκαψές τους
μὲ τόσας ἀστραπαίς.
Τώρα γιὰ ποιὰν αἰτία
ἐτούτους τοὺς βασταίνεις
στὸν κόσμον, καὶ ὑπομένεις
ταὶς τόσαις ἀδικιαίς;

Καὶ δὲν ῥίχτεις φωτία
ὅλους νὰ τοὺς ἐκάψῃς;
τὴν πτώχια ν' ἀναπαύσῃς
ἀπὸ ταὶς δυστυχιαίς.
Αὐτοὺς τζ' ἀνθρωποφάγους,
ὁποῦ θωρεῖς καὶ πίνουν
καὶ ὅσο μείνει χύνουν
αἷμα ἀνθρωπινόν.
Καὶ ἂν τὰ κόκκαλά τους
ἠμπόρει ν' ἀλεσθοῦσι
εἶχ' ἐπιχειρισθοῦσι
νὰ κάμουσι ψωμί,
Γιὰ νὰ 'μποροῦν νὰ λέσι
πῶς τέλειο τὸ κορμί μας
ἔξω ἀπὸ τὴν ψυχήν μας
τὸ κάμασι τροφήν.
Ἐσὺ π' ὅλα σκοπεύεις
τὰ κρύφια τῆς καρδίας
τὸ γένος τζῆ ἀδικίας
μὴν θὲς νὰ πάῃ ἐμπρός.
Ἀλλὰ ξολόθρευσέ τους!
νὰ ἰδῇς τὴν γῆν ν' ἀνθίσῃ
καὶ ὀπίσω νὰ γυρίσῃ
αἰῶνας ὁ χρυσός.

Κατὰ τὸ μακροχρόνιον διάστημα τῆς ἐν Ἑπτανήσῳ ξενοκρατείας ὁ λαὸς τῆς Ζακύνθου, οὐχὶ δίκην εἵλωτος, ἀλλὰ δίκην καταδίκου, ἐστέναζεν ὑπὸ τὴν σιδηρᾶν τοῦ ἀρχοντολογίου πτέρναν· ἐτυραννήθη, ἐμαρτύρησεν, ἐποτίσθη χολὴν καὶ ἀλοήν· ἂν τετρακοσίων χρόνων γογγυσμοὶ τοῦ μάρτυρος τούτου λαοῦ ἀνέβησαν καὶ μέχρι τοῦ θρόνου τοῦ Πλάστου, καὶ ὁ Θεὸς τῆς Ἑλλάδος ἐπεῖδεν

ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ, τὸ ἀρχοντολόγιον ἂς αἰτιᾶται τὴν θείαν δίκην.

Ἅμα ὁ λαὸς τῆς Ζακύνθου κατώρθωσε ν' ἀποσείσῃ ἐκ τῶν ὤμων του τὸ δυσβάστακτον τῶν ἀρχόντων φορτίον ἔλαβεν ἀπὸ τῶν σπλάγχνων αὐτοῦ ἕνα ἄνδρα, καὶ εἰλικρινῶς περιεστοίχισεν αὐτὸν διὰ τῆς ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεώς του· τὸ ἐκπνέον ἀρχοντολόγιον (1) συνενῶσαν τὰς δυνάμεις αὐτοῦ ἐπετέθη μανιωδέστατα κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ λαοῦ. Ὅλα τὰ πρὸς καταστροφὴν τῆς δημοφιλοῦς ταύτης ὑπολήψεως εἰς ἐνέργειαν βληθέντα μέσα συνετρίβησαν πρὸ τοῦ ἀδιαῤῥήκτου βράχου τῆς θελήσεως τοῦ λαοῦ, καὶ ὁ κύριος Λομβάρδος ἐπὶ δεκαπέντε κατὰ συνέχειαν ἔτη ἀντιπροσωπεύει τὴν πατρίδα του, ἂν καὶ οὐδέποτε ζητήσας ψῆφον ἐκλογέως, ἂν καὶ πολλάκις ἐγγράφως διακηρύξας ὅτι ἐπροτίμα τὸν ἀμέριμνον καὶ εἰρηναῖον βίον τοῦ ἰδιώτου.

Ὅταν κατεβιβάσθη ἡ ἀγγλικὴ σημαία καὶ ἀντ' αὐτῆς ἀνεστηλώθη ἡ κυανόλευκος, ὁ λαὸς ἐν τῇ μέθῃ τῆς χαρᾶς του ἐλησμόνησε τοὺς δημίους του· ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἔμεινεν ἡ νῆσος ἄνευ φρουρᾶς· τότε δὴ τότε τὸ ἀρχοντολόγιον ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ βρωμεροῦ παρελθόντος του ἐνόμισεν ὅτι ἐσήμανεν ἡ τελευταία του ὥρα, διότι ἄλλως τε καὶ εἶχεν ὑπ' ὄψιν τὰ ὅσα κατὰ τὰς πρότερον διαφόρους ἀλλαγὰς τῆς ξενοκρατείας εἶχεν ὑποστῇ ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἀντίποινα. Εἷς μόνος ἄνθρωπος ἔσωσεν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἀπωλείας· τεταπεινωμένοι τότε οἱ ἄρχοντες ἔκλιναν γόνυ πρὸ τοῦ τέκνου ἐκείνου τοῦ λαοῦ, ἀνευφήμισαν τὸν Λομβάρδον σωτῆρα, ἀπηύθυναν προσλαλιὰς, ἔκοψαν ὑπὲρ αὐτοῦ νομισματό-

---

(1) Ὀφείλομεν νὰ κάμωμεν ἔντιμον ἐξαίρεσιν· διότι οἱ ἐπισημότεροι ἄρχοντες, οἱ ἀληθῶς εὐγενεῖς τῆς Ζακύνθου, ἀποβαλόντες παλαιὰς προλήψεις καὶ πάθη ἡνώθησαν μετὰ τοῦ λαοῦ, ψυχῇ καὶ σώματι ἀνήκοντες εἰς τὴν μερίδα τοῦ Κ. Λομβάρδου.

σημα. Ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἦτο ἡ ἐπίσημος αὐτῶν καταδίκη· ἀλλὰ μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς τρικυμίας οἱ κύριοι οὗτοι, μὴ ἐπιλήσμονες τῶν ἕξεών των, διέσυρον μανιωδῶς τὸ ἔθνος ἐνώπιον τῆς Εὐρώπης, καὶ τὸν Λομβάρδον ἐνώπιον τῆς Ἑλλάδος!

Ἓν ἐκ τῶν ὅπλων πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ἐθνικῆς συκοφαντίας εἶνε καὶ τὸ ἐπιχείρημα τῶν ἐν Ζακύνθῳ γενομένων ἀνθρωποκτονιῶν.

Ἐν τῇ ὡραίᾳ ταύτῃ νήσῳ τοῦ Ἰονίου τὸ μυσαρὸν τοῦτο ἔθος φαίνεταί πως ἐνδημικόν· ἑαυτοὺς ὅμως πρέπει νὰ αἰτιῶνται οἱ νῦν κατακραυγάζοντες ἄρχοντες, διότι αὐτοὶ ἐδίδαξαν τὸ κακὸν τοῦτο. Ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἀρκοῦμαι ἀναφέρων τὸ ἑξῆς·

Περὶ τὰ τέλη τοῦ ΙΕ' αἰῶνος ἡ ἠρημωμένη Ζάκυνθος συνῳκίσθη ἐκ διαφόρων ἐξ Ἑλλάδος καὶ Ἰταλίας. Κατὰ τὴν προκήρυξιν τοῦ Ἑνετοῦ Προβλεπτοῦ ὁ προσερχόμενος συνοικιστὴς ἐλάμβανε δωρεὰν καλλιεργησίμους γαίας· μεταξὺ τούτων ἦσαν καὶ οἱ ἐξ Ἀθηνῶν προσφυγόντες Θεοδόσιοι, λαβόντες τοιαύτας εἰς τὸ χωρίον Βολίμαις. Μετ' ὀλίγον, ἐλθὼν ὁ ἄρχων Μεγαδούκας, ὅςις εἶχε λάβει ὑπὸ τῆς Ἑνετικῆς Δημοκρατίας, ἕνεκα στρατιωτικῶν ἐκδουλεύσεων, διάφορα προνόμια, ἐζήτησεν ἵν' αὐτογνωμόνως ἁρπάσῃ τὰς ὑπὸ τῶν Θεοδοσίων ἐκχερσωθείσας γαίας· ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ Ἑνετὸς Προβλεπτὴς ὑπεστήριζε τὰς παραλόγους ἀξιώσεις τοῦ ἄρχοντος Μεγαδούκα, εἷς ἐκ τῆς οἰκογενείας Θεοδοσίων μετέβη εἰς Βενετίαν ἵνα ζητήσῃ δικαιοσύνην. Εἶνε ἀπίστευτος ἡ διήγησις τῶν ὅσων ὑπέφερεν ὁ δυστυχὴς Θεοδόσιος ἐν Βενετίᾳ ἀπὸ μέρους τοῦ πλεονέκτου ἄρχοντος, *περιστοιχουμένου ὑπὸ πολλῶν ἀνθρώπων ἀπειλούντων καθ' ἑκάστην τὴν ζωὴν αὐτοῦ, ἐὰν μὴ ἔπαυεν ἐπικαλούμενος τὴν δικαιοσύνην*. Εἰς τὰς πρὸς τὴν οἰκογένειάν του ἐπιστολὰς ἀφελῶς ὁ Θεοδόσιος περιγράφει τὰ ὅσα κακὰ τῷ ἐπροξένουν οἱ ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τοῦ Ζακυνθίου ἄρχοντος *μπράβοι*. Ἐκ μιᾶς τούτων χρονολογουμένης ἐκ Βενετίας τὴν 5 Ὀκτωβρίου 1515 ἀποσπῶμεν τὰ ἑξῆς·

«Δίδω σας πάρτε πῶς ηὑρίσκομαι καλά, μὰ τρώγω τὸ ψωμὶ

καὶ τὸ νερὸ μὲ τὸ ζύγι, διὰ τὸ θηρίον τὸ ἀνήμερο σινιὸρ τζελεντίσιμο Εὐγένιον Μεγαδούκα, ὅπου περπατεῖ μὲ τόση φαντασίαν μὲ ἀνθρώπους δέκα, καὶ μὲ δύο τρουμπέταις. Ἐπῆγα καὶ ἔκαμα τὴν ἰστάντζιαν εἰς τὸν ὑψηλότατον πρέτζιπε πῶς νὰ μὲ φυλάξῃ ἀπὸ τὸ αὐτὸ θηρίον μὲ τὸν ἀβογαδόρο μου, καὶ ἐκεῖ 'τανε καὶ ὁ Μεγαδούκας παρὼ, καὶ τοῦ ἐκουμέτεραν ἕνα πενάλε δρουκάτα δεκαπέντε χιλιάδες, εἴτε πάθω νἄνε ὑποκείμενος· ἐστετάρισε κάουζα μὲ τέτσερους ἀβογαδόρους νὰ κόψῃ τὴν μπένα, μὰ τὸ ἐκλαμπρότατο καὶ ἐξοχώτατο σενάτο ἰστικάρει· ἔτζι ἐμίλησε ὁ σινιὸρ Μεγαδούκας καὶ εἶπε, «πρέτζιπε, καὶ ἀφεντάδες τζελεντίσιμοι, πάρατ' εἶνε νὰ σκοτωθῶ, ἢ νὰ πνιγῶ σὲ κανένα αὐλάκι, ἢ νὰ πεδίρω ἐγὼ διὰ τὸν βιλάνο.» . . . .

» . . εἶμαι σ' ἔγνοια νὰ μὴ μὲ φονέψουν (οἱ ἄνθρωποι τοῦ Μεγαδούκα).

» Ἐγὼ μὰ τὴν κρίσιν ὅπου ὁ Θεὸς θενὰ μὲ κρίνῃ ὑπερμαχῶ διὰ τὴν πατρίδα μας ὅσο ποῦ δύναμαι . . . Ἔκαμα συνεβασμὸ μὲ δαύτονε, μὰ δὲν ἠξεύρω ἂν σταθῇ· παρακαλεῖτε νὰ τοῦ κόψῃ τὴν ζωή του ὁ Θεὸς, καὶ ἐτότες καλὰ στέκομε . . »

Ἰδοὺ ποῖοι ἦσαν οἱ ἄρχοντες τῆς Ζακύνθου, ἅμα συνοικισθείσης τῆς νήσου· ἀλλὰ καὶ ἐπισήμως ἡ ξενοκρατεία, ὡσεὶ ἀποστρεφομένη τὰ ἐγκλήματα αὐτῶν, ἐπισήμως τοὺς κατεδίκασε. Κατὰ τὴν δημοσιευομένην διήγησιν τῆς ἐν ἔτει 1628 ἐπαναστάσεως τοῦ λαοῦ κατὰ τῶν ἀρχόντων, καὶ αὐτοὶ οἱ Ἐνετοὶ προβλεπταὶ ὑπερασπίσθησαν τὸν λαόν. Τῷ δὲ 1853 ὁ ἐν Ἑπτανήσῳ ἁρμοστὴς τῆς Ἀγγλίας Οὐάρδος διὰ τῆς ἑξῆς διακηρύξεώς του ἐπισήμως πλέον κατεδίκασε τὸ ἐν Ζακύνθῳ ἀρχοντολόγιον, ὡς μόνον αἴτιον τῆς κακῆς τοῦ τόπου καταστάσεως.

« . . . . Εἶμαι ἕτοιμος νὰ συμπράξω εἰλικρινῶς καὶ ἐγκαρ-
« δίως μὲ οἱονδήποτε ἄτομον καὶ μὲ οἱονδήποτε κόμμα δυνά-
« μενον νὰ ὑπαγορεύσῃ μέτρα ἐπωφελῆ καὶ ἐφικτὰ εἰς ἀνακού-
« φισιν λαοῦ, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν τύχην ἔλαβον καὶ θέλω λάβει
« ἀείποτε τὴν ζωηροτέραν σπουδήν. Ἡ σπουδὴ αὕτη, Κύριοι,

« ηὐξήθη ὑπὸ τῆς πλέον ἐνδομύχου γνώσεως, τὴν ὁποίαν ἠδυνή-
« θην ν' ἀποκτήσω κατὰ τὴν μεταξὺ ὑμῶν διατριβήν μου περὶ
« τῆς ἐνεστώσης καταστάσεως τῆς νήσου Ζακύνθου. *Πανταχοῦ*
« εὗρηκα *λαὸν νοήμονα, διομήχανον, φιλόφρονα καὶ μάλι-*
« *στα γενναῖον εἰς τὴν φιλοξένειαν αὐτοῦ καὶ εὐδιάθετον*
« *πρὸς τὴν κυβέρνησιν αὐτοῦ μὲ ὅλους τοὺς διηνεκεῖς* ἐρεθι-
« σμοὺς τῶν τελευταίων ἓξ ἐτῶν, κατὰ τὰ ὁποῖα, συγχωρήσα-
« τέ μοι ἂν σᾶς ὁμιλῶ μὲ τόσην ἐλευθερίαν, *οἱ Ἄρχοντες τῆς*
« *Ζακύνθου* (the Signori of Zante) *μὲ τὰς οἰκογενειακὰς αὐ-*
« *τῶν διενέξεις, ἐκίνησαν τὰ πάντα ἵνα ἐξασθενήσωσι καὶ*
« *τὴν ἐπιρροήν των καὶ τὴν ἐξάσκησιν πάσης νομίμου ἀρ-*
« *χῆς. Εἰς τὰς προσωπικὰς ταύτας ἔριδας ἀποδίδω κατὰ*
« *μέγα μέρος τὰς λυπηρὰς δοκιμασίας* τὰς ὁποίας παρουσιά-
« ζει ἡ κοινωνικὴ κατάστασις τῆς νήσου, διὰ τὴν ἔλλειψιν τοῦ
« ἠθικοῦ ἐκείνου χαλινοῦ, ὅστις, εἰς πᾶσαν ἐξευγενισμένην κοι-
« νότητα, καθυποτάσσει εἰς τὴν κυριαρχίαν τοῦ νόμου τὰ προ-
« σωπικὰ πάθη, καὶ θέτει τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἰδιοκτησίαν καὶ
« τοῦ ταπεινοτέρου πολίτου, ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Κράτους.
« Εἰς Ζάκυνθον ἀπ' ἐναντίας, εἰς τὴν μικρὰν ταύτην κοινότη-
« τα, μόλις ἀριθμοῦσαν 40090 κατοίκους, εἴδομεν κατὰ τοὺς
« τελευταίους *δεκαοκτὼ μῆνας εἰκοσιτρεῖς ἀνθρωποκτονίας*
« *καὶ τριάκοντα ἀποπείρας φόνου μὲ αἰκίας μᾶλλον ἢ ἧττον*
« *βαρείας*· φαίνεται ὅτι ἡ μάχαιρα ἐγένετο ὁ διαιτητὴς εἰς
« πᾶσαν Ζακύνθιον *ἔριδα*· φαίνεται ὅτι τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιω-
« τικῆς ἐκδικήσεως ἀνεγνωρίσθη καθιερωμένον ὑπὸ τοῦ συντάγ-
« ματος· φαίνεται ὅτι οἱ λησταὶ ἐμψυχωθέντες *ἀπὸ μακρᾶς*
« *σειρᾶς ἀδικημάτων μὴ τιμωρηθέντων καὶ ὑπὸ παρεννοη-*
« *μένης συμπαθείας ἐκ μέρους ἐκείνων οἵτινες ὤφειλον νὰ*
« *ἔχωσιν ὀρθοτέραν ἰδέαν περὶ τῶν καθηκόντων αὐτῶν ὡς*
« *πολιτῶν, καὶ μάλιστα χριστιανῶν, γίνονται ἀπὸ ἡμέρας*
« *εἰς ἡμέραν προπετέστεροι*, συγκροτοῦσι μεταξὺ αὐτῶν μυ
« στικὴν ἑταιρίαν, διαφοβίζουσι τοὺς μάρτυρας, ἔχουσιν ὡρισμέ-

« νας σχέσεις μὲ τοὺς λεμβάρχους, καὶ ὠφελούμενοι ἀπὸ τὴν
« γειτνίασιν τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου καὶ ἀπὸ τὴν ἔλλειψιν
« περὶ ἀποδόσεως συνθήκης μεταξὺ τῶν δύω ἐπικρατειῶν, ἔφθα-
« σαν νὰ πεισθῶσιν ὅτι δύνανται πάντοτε ν' ἀπολαύωσι τῆς
« αὐτῆς ἀτιμωρησίας.

« Ὑπὸ τοιαύτας περιστάσεις, δὲν μοὶ ἀπομένει ἄλλο εἰμὴ νὰ
« θέσω εἰς ἐνέργειαν *ὅλας τὰς ἐξουσίας τῆς Κυβερνήσεως, ἵνα*
« *τελειώσω μίαν κατάστασιν πραγμάτων*, ἥτις *καθιστᾷ τὴν*
« *τοσοῦτον ὡραίαν καὶ ἐνδιαφέρουσαν νῆσον τὸ σκάνδαλον*
« *τοῦ ἐξευγενισμένου κόσμου*. Προσκαλῶ οὖν δημοσίως, ὡς ἤ-
« δη ἔκαμα καὶ ἰδιωτικῶς, τὴν εἰς τὸ καλὸν τοῦτο ἔργον βοή-
« θειαν καὶ σύμπραξιν παντὸς κλάδου τῶν τοπικῶν ἀρχῶν. Οἱ
« δικασταὶ πεπεισμένοι, ὡς εἶμαι καὶ ἐγώ, περὶ τῆς ἀπολύτου
« ἀνάγκης ἐκτάκτων μέτρων, *μοὶ ὑπεσχέθησαν νὰ δώσωσι τὴν*
« *αὐστηροτέραν ἑρμηνείαν* εἰς ἐκεῖνα τ' ἄρθρα τοῦ νόμου ἅτινα
« ἀφίνουσιν αὐτοῖς κάποιαν ἐλαστικότητα. Ἡ ἐκκλησία θέλει
« ἐξασκήσει ὅλην αὐτῆς τὴν ἐπιῤῥοήν. *Ἡ ἀστυνομία θέλει δεί-*
« *ξει εἰς 24 ὥρ. ὅτι ἠξεύρει νὰ μεταχειρισθῇ ὅλας τὰς ἐ-*
« *ξουσίας* τὰς ὁποίας τῇ δίδῃ ὁ ποινικὸς κώδηξ πρὸς τὸ συμφέ-
« ρον καὶ τὴν προστασίαν τῆς κοινωνίας.

« Καὶ θέλω νὰ πιστεύσω, Κύριοι, ὅτι αὐτὴ ἡ ἕνωσις ὅλων
« τῶν ἐξουσιῶν κατὰ *ἀδικήματος προξενοῦντος φρίκην εἰς*
« *πάντα* ἔντιμον νοῦν θέλει βοηθηθῇ ὑπὸ τῆς γενικῆς ἐπιδοκι-
« μασίας τῶν πολιτῶν Ζακύνθου . . ».

. . . . .

Τί λέγουσι πρὸς ταῦτα οἱ νῦν, χάριν ἰδιοτελῶν σκοπῶν, κα-
τασυκοφαντοῦντες τὴν πατρίδα των καὶ διασύροντες τὴν ἐθνικὴν
ὑπόληψιν ἄρχοντες τῆς Ζακύνθου, ἀφοῦ πρὸ δεκατεσσάρων ἐτῶν,
ὅτε αὐτοὶ πράγματι ἐδέσποζον, ἡ φίλη αὐτῶν Προστασία ἐπι-
σήμως τοὺς διακηρύττει ὡς διενεργοῦντας τὰς ἐν Ζακύνθῳ ἀν-
θρωποκτονίας, καὶ καταντήσαντας τὴν πατρίδα των εἰς τὴν ἀ-
ξιοδάκρυτον ἐκείνην θέσιν, ἐκ τῆς ὁποίας συγκινηθεὶς ὁ ψυχρὸς

Ουάρδος ἠναγκάσθη ν' ἀπαγγείλῃ τὸν ἀνωτέρω κατὰ τῶν ἀρχόντων Φιλιππικόν!

Τελευτῶν ἀπευθύνω τὰς ἑξῆς συμβουλὰς πρὸς τοὺς νῦν ἐν Ζακύνθῳ καταχραυγάζοντας.

α) Πρέπει οὗτοι ν' ἀποβάλλωσιν ἀπὸ τὸν νοῦν των τὴν ἀνόητον φαντασιοπληξίαν, ὅτι εἶνε δυνατὸν νὰ ἐπανέλθωσί ποτε οἱ δι' αὐτοὺς εὐτυχεῖς, διὰ δὲ τὴν Ζάκυνθον δυστυχεῖς, χρόνοι τῆς ξενοκρατείας.

β) Ὅτι ἀποτελοῦσι μέλος βασιλείου, τὸ ὁποῖον παραδεχθὲν ὡς πρώτιστον δόγμα τὴν ἰσότητα δὲν ἀναγνωρίζει εὐγενεῖς καὶ ποπολάρους. Κατὰ τὸν ΙΖ'. αἰῶνα οἱ ἄρχοντες τῆς Ζακύνθου ὡς δόγμα εἶχον ὅτι «*ὁ θεὸς ἔδωκε ταῖς χάραις μερικῶν καὶ ταῖς »ἐξουσίαις, καὶ οἱ κατώτεροι νὰ ταῖς βλέπουν καὶ νὰ ταῖς τι»μοῦν καὶ νὰ στέκωνται εἰς τὴν ὑποταγὴ τῶν μεγαλειτέρων »καὶ ἐξουσιαστάδων, κατὰ πῶς ὁ θεὸς ἐμοίρασε τὰ πράγματα »καὶ νὰ στέκωνται εἰς τὴν τάξιν τους, καὶ ὄχι πᾶσα 'νοῦ νὰ »δοθῇ νὰ ἐξουσιάζῃ, νὰ κά η τὸν μεγάλον καὶ τὸν ἄρχον, »καὶ τὸν κυβερνητὴν, χωρὶς νὰ τοῦ πρέπῃ, μόνον ὁ πᾶσα ἕ»νας νὰ γνωρίζῃ τὸν ἑαυτόν του* (1)». Κατὰ τοὺς σημερινοὺς ὅμως χρόνους τὸ Ἑλληνικὸν σύνταγμα κοντολογῆς διακηρύττει, «*Ὅλοι οἱ Ἕλληνες εἶνε ἴσοι ἐνώπιον τοῦ Νόμου . . . . καὶ εἶνε δεκτοὶ εἰς ὅλας τὰς δημοσίας λειτουργίας . . . . Τίτλοι εὐγενείας ἢ διακρίσεως οὔτε ἀπονέμονται, οὔτε ἀναγνωρίζονται* . . . .»

Ὅθεν οἱ ἐν Ζακύνθῳ φωνασκοῦντες κατὰ τῆς ἑνώσεως πρέπει πλέον ν' ἀπεκδυθῶσι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον καὶ βαπτιζόμενοι εἰς τὴν ἐθνικὴν κολυμβήθραν ἀδελφικῶς νὰ συζήσωσι μετ' ἐκείνων, οἵτινες ξενοκρατούμενοι ἐκαλοῦντο ποπολάροι, ἑνωθέντες ὅμως μετὰ τῆς Ἑλλάδος καλοῦνται πλέον καὶ εἶνε Ἕλληνες.

Ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει οἱ κύριοι οὗτοι μένοντες ὡς ξένοι ἐν

---

(1) Βλ. σελ. 43 τοῦ παρόντος.

τῇ γῇ τῆς γεννήσεώς των, πράττουσιν ἔγκλημα ἐξυβρίζοντες τὸν φιλοξενοῦντα αὐτοὺς τόπον. Διεγείροντες δὲ ταραχὰς καὶ ἐρεθίζοντες τὰ πάθη δύνανται νὰ γίνωσιν αἴτιοι ἀπευκταίου τινος, διὰ τὸ ὁποῖον θά κατηγορηθῇ ἁπλῶς ἡ πατρίς των, οὐδόλως δὲ τοῦτο δύναται νὰ μεταβάλλῃ τὴν σημερινὴν πολιτικὴν κατάστασιν τῆς Ἑπτανήσου καὶ τῆς Ἑλλάδος.

Ἂς ἔχωσι δὲ ὑπ' ὄψιν οἱ κύριοι οὗτοι, ὅτι καὶ ἡ ὑπομονὴ τοῦ δυστυχοῦς τῆς Ζακύνθου λαοῦ ἔχει τὰ ὅριά της, καὶ ὅτι ἐξαντλουμένη ἐπιφέρει τὰ τόσον γνωστὰ εἰς αὐτοὺς ῥεμπελιὰ τῶν ποπολάρων. Ἑνὸς ἐκ τούτων συμβάντος πρὸ **240** ἐτῶν τὴν διήγησιν δημοσιεύων προτρέπω τούτους μὲν νὰ μελετήσωσι καλῶς, τοὺς δ' ἐκ τῶν φωνασκιῶν των ὁπωσοῦν ἐπηρεασθέντας εὐαρίθμους ἀντιπολιτευομένους τοῦ Κ. Λομβάρδου ἵνα ἐπισταμένως ἀναγνώσωσι καὶ μάθωσι τὰ αἴτια τῆς νῦν καταστάσεως τῆς Ζακύνθου, ἡ ὁποία εἶνε καὶ σήμερον ὅ,τι ἦτο καὶ ἐν ἔτει **1628**.

Ἔγραφον ἐν Ἀθήναις κατὰ Ἰούλιον.

Κ. ΣΑΘΑΣ.

Σημ. Μετ' ὀλίγον θέλω ἐκδώσει καὶ τὴν στατιστικὴν τῶν ἐν Ἑπτανήσῳ ἐγκλημάτων, ἐξ ἧς καταδηλοῦται, ὅτι ταῦτα πολὺ ἠλαττώθησαν ἀπὸ τῆς μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἑνώσεως.

ΔΙΗΓΗΣΙΣ

Τοῦ ῥεμπελιοῦ τῶν Ποπολάρων

ἤγουν

τοῦ νησίου τῆς Ζακύνθου, ὁποῦ ἔγινεν εἰς τοὺς 1628.

Τὴν παροῦσαν διήγησιν ἐβουλήθηκέ μου, ἐμὲ τοῦ Ἄντζολου Σουμάκη τοῦ ποτὲ σινιὸρ Τζόρτζη ἀπὸ τὸ ἄνωθεν νησὶ τῆς Ζακύνθου, νὰ τὴν βάλλω εἰς ἐθύμησι. διὰ ποία ἀφορμὴ καὶ αἰτία ὁ λαὸς ὅλος τῆς χώρας τοῦ ἄνωθεν νησίου ἐσηκώθησαν κατ' ἀπάνου τοῦ πρίντζιπά τους καὶ τῶν ἀρχόντων τους μὲ βουλὴ καὶ γνώμη νὰ κόψουν τοὺς ἄρχοντές τους, καὶ εἰς ποῖον καιρὸν ἐσυνέβη ἡ ὑπόθεσις ἐτούτη.

Εἰς τὸν χρόνον τὸν 1628 οἱ Ἀφρικοὶ τόποι, ἤγουν τῆς Μπαρμπαρίας, ἠβρισκόμενοι νὰ ἔχουν πλησίον λαὸν κουρσάρων, οἱ ὁποῖοι τόσον μὲ καράβια, ὡσὰν καὶ μὲ κάτεργα ἔδωσαν μεγάλαις ζημίαις ὁλονῶν τῶν χριστιανῶν, τόσον τοῦ βασιλέως τῆς Σπάνιας, ὡσὰν Φράντζας, Βενετζιάνων, καὶ πᾶσα ἄλλων χριστιανῶν, ἦτον μεγάλον θαῦμα εἰς ταῖς ζημίαις ὅπου ἔκαναν· τόσον ἀπὸ πτωχότατοι, ὅπου ἦσαν, τώρα εὑρέθησαν ὅλοι πλούσιοι ἀπὸ τὰ περισσὰ κουρσεύματα, ὅπου ἔκαναν τῶν χριστιανῶν, καὶ ἡ αἰτία ἦτον ὁποῦ τὸ ἔθνος ἐτοῦτο τῶν κουρσάρων ἐπλήθυναν, ὅτι ὁ ῥήγας τῆς Σπάνιας διὰ νὰ διώξῃ ἀπὸ τοὺς τόπους του 70 χιλιάδες λαὸν καὶ πλέον ἀπὸ τοὺς Γρανατσέρους, ἐτότε ἐπλήθυναν τὴν Ἀφρικὴν καὶ ἕτερους τόπους τῆς Τουρκίας. Οἱ ὁποῖοι Γρανατίνοι διὰ νὰ συμπλησιάζουν μὲ τὴν Μπαρμπαριὰν ἔπιασαν τὴν πίστιν τοῦ Μουαμέτη, καὶ ἐκάνανε Τούρκικα εἰς τὸ κρυφό· ὅμως ὁ βασιλεὺς μετὰ καιρὸν ξανοίγωντάς τους ὅλους τοὺς ἐδίωξε ἀπὸ τοὺς τό-

πους ἄνδρες καὶ γυναικόπαιδα· πολλοὶ λέγουν πῶς ἐδίωξε ἑκατὸν πενῆντα χιλιάδες ψυχαῖς, καὶ ἄλλοι λέγουν ἐννενῆντα· καὶ ἄφησαν τὰ καλά τους καὶ ἐσκορπιστήκανε εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὰ μέρη καὶ χώραις τῶν Τουρκῶν, ὡς εἶπα· ἀμὴ τὸ πλέον μέρος ἐκατοίκησε εἰς τὰς χώρας καὶ τόπους τῆς Μπαρμπαρίας, ἤγουν τῆς Ἀφρικῆς, καὶ ὡσὰν ὅπου ἦσαν ἄνθρωποι τεχνεμένοι εἰς σὲ πολλαῖς ἐπιστήμαις, ἐπλήθυναν καὶ ηὔξηναν ὅλαις ἐκεῖναις αἱ χῶραις ἀπὸ πᾶσα τέχνην καὶ ἀξίαις ἀρκεταῖς, ὁποῦ προτήτερα δὲν τὰς εἶχεν. Ἦσαν καὶ καλοὶ μαστόροι τῶν καραβίων καὶ κατέργων, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἔκαμαν πλήθια ἀπὸ αὐτὰ, καὶ ἔδωσαν περίσσιαις ζημίαις, ὡς εἶπα, καὶ εἰς ὅλον τὸ ἔθνος τῶν χριστιανῶν, τόσον τῆς γῆς ὡσὰν καὶ τοῦ πελάγου. Καὶ ἐκεῖ ὁποῦ πρῶτα ἁρμάτοναν ἕξη ἑπτὰ κάτεργα μόνον, τώρα ἁρματόνουν εἰς ὅλην τὴν Ἀφρικὴν εἴκοσι δύο μεγάλα καὶ ἀνδρειωμένα κάτεργα.

Εἰς τὸν καιρὸν ἐτοῦτον εἶχαν βέβαια γνώμην οἱ αὐτοὶ κουρσάροι τῆς Ἀφρικῆς ὅτι νὰ κτυπήσουνε μὲ τὴν ἀρμάδα τους καὶ τὸ νησὶ τῆς Ζακύνθου, ὡς εἴχαμε τὰ μαντάτα συχνὰ ἀπὸ πλέον τόπους. Διὰ τὸ ὁποῖον πρᾶγμα ἐβάλθη ὁ λαὸς τῆς χώρας εἰς ὀρδινία ἀπὸ τὸν ἀφέντη τὸν κενεράλε τὸν Πόντε, ὁποῦ εἰς τὸν καιρὸν ἐκεῖνον εὑρισκότουν εἰς τὴν Ζάκυνθο, στελμένος ἀπὸ τὴν γαληνοτάτη αὐθεντεία τῆς Βενετίας διὰ νὰ κρίνῃ ἐκεῖνον τὸν λαὸν εἰς τὰ παραπονέματά τους, διότι εἰς καιρὸν ὁποῦ ἤθελαν ἔλθει οἱ ἐχθροὶ νὰ εἴμεσθε ἕτοιμοι νὰ τοὺς δώσωμε πρόσωπο καὶ νὰ τοὺς πολεμήσωμε, ὡς πρέπει.

Τοιμάσας διὰ τὴν ἀφορμὴν ἐτούτην 14 καπετανέους εἰς ὅλον τὸν λαὸν τῆς χώρας, ἤγουν εἰς πᾶσαν ἐνορίαν ἕναν, διότι νὰ ἦνε ἕτοιμοι κάθε καιρὸν ὁποῦ νὰ ἔλθουν οἱ ἐχθροὶ νὰ συμμαζωχθοῦν μὲ τάξιν ὁ πᾶσα ἕνα εἰς τὸν καπετάνιόν του, καὶ ὁ κάθε καπετάνιος νὰ συντρέχῃ μὲ ὅλην τὴν συντροφίαν νὰ βρίσκῃ τὸν κουβερναδόρον τοῦ νησιοῦ διὰ νὰ λαβαίνῃ ὀρδινία εἰς σὲ ποῖον τόπον ἔχει νὰ ὑπάγῃ διὰ νὰ φυλάξῃ τὴν χώραν καὶ νὰ ἐναντιωθῇ τῶν ἐχθρῶν, ὡς κυβερνήτης τοῦ πολέμου, μὲ ὑπόσχεσιν ὅτι κάθε βράδυ

νὰ κρατοῦνε φύλαξι δύο καπεταναῖοι ὅλον τὸν καιρὸν τοῦ καλοκαιρίου, ὁποῦ εἶνε ὁ φόβος· ἤγουν ὁ ἕνας καπετάνιος νὰ πηγαίνῃ μὲ ὅλην τὴν συντροφίαν διὰ νὰ φυλάξῃ ἔξω εἰς τὸ Σταυρωμένο, ὁποῦ εἶνε ἡ ἄκρη τῆς χώρας· καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ εἶνε εἰς τὸν Σταυρωμένον νὰ πέμψῃ εἴκοσι ἢ εἴκοσι πέντε ἀνθρώπους πᾶσα βράδυ ἀπάνω εἰς τὸν κάμβο τῆς Πούντας, διὰ νὰ ξανοίξουν ὅλον τὸ πέλαγος, καὶ ἐρχόμενον κανένα ἐνάντιο νὰ δίδουν τὸ ἀβίζο τοῦ καπετάνιου του εἰς τὸν Σταυρωμένον μὲ τοὺς ἐπιλοίπους συντρόφους, καὶ ἐκεῖνος πάλιν εἰς τὸν ἴδιο καιρὸ νὰ δίδῃ λόγο εἰς τὸ κάστρο τοῦ ἀφεντὸς τοῦ πρεβεδούρου καὶ τοῦ κουβερναδούρου τῆς χώρας, ὁμοίως καὶ τοῦ καπετάνιου τοῦ ἀλλουνοῦ τοῦ συντρόφου του, ὁποῦ εἶνε εἰς τὸ Μόλο, καὶ εἰς ἐτοῦτο τὸν τρόπον νὰ κυβερνοῦνται ὅλοι. Καὶ εἰς τὸ ἄλλο μέρος τῆς χώρας πάλιν, ἤγουν ἔξω εἰς τὸ Ποτάμι, τὴν μερίαν τοῦ σιρόκκου, ὁποῦ εἶνε ἡ ἔτερη ἄκρη τῆς χώρας, ἔστεκαν ἕνα μέρος ἀπὸ τοὺς καβαλαρέους τῆς στρατείας, ἀκόμη καὶ ἕτεροι ἀπεζοὶ λεγόμενοι κουριέριδες ἀπὸ τὰ χωρία, ὡς ἦταν ἡ παλαιὰ συνήθεια, ἀπὸ τοὺς ὁποίους στρατιώταις ἐστέρνανε ἕνα μέρος παρόξω, ἤγουν εἰς τὸν ἅγιο Σπυρίδωνα ἕνα μίλι πλέον καὶ ὀλιγώτερον ἀλάργου ἀπὸ τὴν χώρα εἰς τὴν παραθαλασσίαν διὰ πλέον καλλίτερη φύλαξι, καὶ παραμπρὸς πάλι ἀπὸ ἐκεῖ ἀπάνω εἰς τὸ κάμβο εἰς τὸ βουνὸ λεγόμενον Ῥαφτόπουλο, ὁποῦ ξανοίγει ὅλο τὸ πέλαγο· ἐκεῖ ἐκρατοῦσαν ἑτέρους δέκα δώδεκα ἄνδρες καὶ ἕτερα τέσσερα ἄλογα σμιά τους, ὁ ὁποῖος τόπος καὶ κάβος κλείει δαμάκι τὸ πόρτος τῆς χώρας. Εἰς τὸν ἐπίλοιπο τόπο τῆς χώρας τριγύρω εἰς αὐτὸ στέκονται ἕτεραι βίγλαις, ὁποῦ παντοτινὰ γίνονται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τῶν χωρίων, καὶ εἰς τοῦτον τὸν τρόπον κυβερνοῦνται διὰ κάθε κουρσάρον καὶ ἐπίλοιπον ἐχθρὸν κάθε χρόνον μὲ πᾶσαν ἐπιτηδειοσύνην.

Εἰς ἐτούταις ταῖς βίγλαις ὁποῦ πᾶσα βράδυ γίνονται, ἐσύντρεχαν πολλοὶ νέοι, ἀρχοντόπουλα καὶ ἕτερα παλληκάρια τοῦ λαοῦ ἁρματωμένα, καὶ ἕτεροι ἀπὸ ἄλλαις ἐνορίαις τῆς χώρας, οἱ ὁποῖοι ἐπηγαίνανε διὰ χαράν τους καὶ ἐσυντροφεύανε τὸν καπετάνιο ἐκεῖ-

νης τῆς βραδεινῆς· ποῖος ἐπήγαιν' εἰς τὸν ἕνα, καὶ ποῖος εἰς τὸν ἄλλο, κατὰ τὴν ἀγάπην ὁποῦ κάθε εἷς ἐπρόσφερε ἢ τοῦ ἑνοῦ ἢ τοῦ ἄλλου, διὰ νὰ ἀξιόνουν τὸν καπετάνιο ἐκεῖνον, ὡς φίλον τους, καὶ διὰ νὰ φαίνωνται καὶ ἐκεῖνοι ἄξιοι τοῦ πολέμου· καὶ ἔστεκαν εἰς τὴν βίγλαν ὡς μισὴ ὥρα τῆς ἡμέρας, ἔπειτα ἐβάνοντο εἰς εὔμορφο ὀρδινία καὶ ἠρχόντανε εἰς τὸ Φόρο, καὶ ἐκεῖ κατ' ἔμπροσθεν τοῦ λαοῦ ἔκανον πέντε ἕξη γύρους κτυπῶντας ὁ κάθε ἕνας τους περισσιαῖς ἀρκουμποσίαις, καὶ ἔδειχνε ὁ καθένας τὴν παρουσίαν καὶ τὴν ἀνδρείαν του· καὶ εἰς τὸν τρόπον ἐτοῦτον ὠρεγόντανε οἱ νέοι νὰ τὸ κάνουνε τὸ συχνὸ μὲ περισσὴ εὐχαρίστησι τοῦ ἐπιλοίπου λαοῦ, ὁποῦ τοὺς ἐθεωροῦσαν· καὶ εἰς τὸν τόπον ἐτοῦτον ἐδείχνανε μεγάλην παῤῥησίαν ὁ κάθε καπετάνιος, διότι ἔσερνε περισσοὺς ἀνθρώπους ὁ καθένας εἰς τὴν συντροφίαν τὴν ὥραν ἐκείνην, καὶ εἰς τὸν τρόπον ἐτοῦτον ἀπερνούσανε τὸ συχνό. Καὶ βλέποντάς του ὁ γουβερναδόρος τοῦ νησιοῦ, ὁ ὁποῖος ἔχει τὴν προτίμησιν τῆς κυβερνήσεως τοῦ πολέμου, ἐθαυμαζότουνα εἰς τοὺς περισσίους ἀνθρώπους ὁποῦ ἦσαν μὲ κάθε καπετάνιο πᾶσα αὐγή, μὴ ἠξεύρωντας τὸ πῶς μέρος ἀπ' αὐτοὺς ἦσαν δανεικοὶ ἀπὸ ἄλλαις συντροφίαις, καὶ ἐχαιρότουνα κατὰ πολλὰ τὸ πῶς ἡ χώρα ἐτούτη ἔχει περισσὸν λαόν, καὶ δύσκολο τὸ εἶχε ὅτι νὰ καταπατηθῇ ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς· ὅμως μετὰ καιρὸν ἔμαθε πῶς ἐπέρνα ἡ δουλεία καὶ περίσσια τοῦ ἐκακοφάνη, διότι εἰς τρόπον ἐτοῦτον δὲν ἠμπόρειε νὰ καταλάβῃ βέβαια πόσος λαὸς εὑρίσκεται εἰς τὴν χώρα ἐτούτη, διὰ νὰ κυβερνηθῇ εἰς ὥραν χρείαν καὶ νὰ ἐναντιωθοῦν εἰς τὸν ἐχθρὸν πᾶσα καιρὸν ὁποῦ ἔρθουν· διὰ τοῦτο ἐλογίαζε ὅτι νὰ εὕρῃ στράτα καὶ μέθοδο νὰ διορθώσῃ τὴν δουλειὰ ἐτούτη, καὶ τέλος πάντων ὁ λογισμός του ἦτανε δικαιολογημένος, διότι ὡσὰν ἀπεσταλμένος καὶ πληρωμένος ἀπὸ τὴν αὐθεντείαν διὰ τὴν ὑπόθεσιν ἐτούτην, διὰ νὰ βλέπῃ τὸ δίκαιόν τους εἰς ὁποῖον τόπον τὸν πέμπει διὰ νὰ κυβερνήσῃ καὶ νὰ διορθώσῃ ὡς πρέπει τὰ πάντα ὅλα· ἦτον τὸ λοιπὸν χριστιανικὸν νὰ τὰ βλέπουν τὰ πάντα ὅλα σωστὰ καὶ μετρημένα καὶ νὰ διορθώνουν τὰ ψεύματα εἰς ἀληθο-

σύνης, ὡς ἔχουν τὸ βάρος ἀπάνου τους τῆς κυβερνήσεως· διότι ἂν συνέβη κανένα κακὸν ἐνάντιο, πρέπει ὅτι αὐτὸς νὰ πληρόνῃ μὲ τὴν παίδεψίν του, ἔξω ὁποῦ χάνει καὶ τὴν τιμήν του καὶ πλέον κυβέρνησι δὲν τοῦ δίδουν· ὁ ὁποῖος γουβερναδόρος ὁποῦ εἰς καιρὸν ἐτούτονε εὑρισκότουνα, ὠνομαζότουνα κόντε Πορτζενίγο, εἶνε ἀπὸ τὰ μέρη τῆς Φραγγίας, σούδιτους Βενετζιάνος, καὶ ἄρχωντας κατὰ πολλὰ φρόνιμος καὶ ἐπιτήδειος εἰς πᾶσα του κάμωμα καὶ ἀρεταῖς· καὶ εἰς τὸν καιρὸν ἐτοῦτον ἦλθε ἄλλος κυβερνήτης εἰς τὸν τόπο αὐτοῦ, διότι ἐτούτου τοῦ πρώτου ὁ καιρὸς ἐσώθη· καὶ τοῦ δευτέρου τὸ ὄνομα κόντε Στρασόλδο, ἄρχωντας καὶ ἐτοῦτος περίσσα εὐγενικὸς καὶ ἄξιος τῆς Κυβερνήσεως, μὲ ἀρεταῖς· καὶ ὅταν ἔσωσε ὁ κόντε Προτζένιγος εἰς τὴν Βενετίαν ἔδωσε εἴδησι τῆς αὐθεντείας εἰς τὰ γενόμενα ἐτοῦτα, ὁποῦ ἐγενόταν εἰς τὴν χώραν τῆς Ζακύνθου, διὰ τὸ ὁποῖον εἶπε πῶς ἤτανε χρειαστικὸ νὰ γράψουν τοῦ πρεβεδούρου τῆς Ζακύνθου, ὅτι μὲ πᾶσα τρόπο καὶ μόδο νὰ κυττάξῃ νὰ γράψῃ, ἤγουν νὰ ἀρολάρῃ ὅλον τὸν λαὸν τῆς χώρας, κράζωντας πᾶσα καπετάνιο μὲ τὴν συντροφίαν του ὅλην, καὶ νὰ τοὺς γράψῃ κατὰ ὄνομα, καὶ τοῦτο διὰ νὰ βεβαιωθῇ τὸ πόσος λαὸς εὑρίσκεται εἰς τὴν χώρα τῆς Ζακύνθου, καὶ νὰ δώσῃ παρευθὺς βέβαιαν καὶ καθαρὰν ἀπόκρισιν τῆς αὐθεντείας εἰς ἐτοῦτο, διὰ νὰ ἠξεύρουν νὰ κυβερνηθοῦν ἐκεῖνοι, ὅποῦ ἔχουν τὸ βάρος τοῦ πολέμου, δίδωντας λόγον τῶν συνδίχων τῆς χώρας καὶ ἔννοιαν, καὶ ὄχι διὰ ἄλλο τέλος;

Ὅμως ὁ πρεβεδοῦρος ἐκεῖνος διὰ νὰ ποιήσῃ τὴν προσταγὴν τὴν αὐθεντικὴν, ὁποῦ ἀλλέως δὲν ἠμπόρειε νὰ κάμῃ, ὁ ὁποῖος ὠνομαζότουνα Πιέρος Μαλιπιέρος, ἦτον ἑξῆντα χρονῶν ἡλικίαν ἄνθρωπος, τὸ λοιπὸν ἔκραξε μὲ πᾶσαν σπουδὴν τοὺς συνδίχους τῆς χώρας καὶ τοὺς ἐξεκαθάρισε τὴν ἔννοιαν τὴν αὐθεντικὴν, ὡς εἶχε τὴν ὀρδινίαν ἐκείνην, ὅτι τὸ ὀγληγορότερο ὁποῦ νὰ ἦνε βολετό;· οἱ ὁποῖοι συνδίχοι τοῦ ἔβαλαν καμπόσην δυσκολίαν, καὶ ἦτον ἐτούτη, τὸ πῶς ἂν ὁ λαὸς ἀγροικήσῃ ἐτοῦτο, δύσκολα συγκλίνονται νὰ τὸ πήσουν διὰ περισσίαις ἀφορμαῖς, καὶ ἀγαπ[illegible]ῦσαν ἂν ἦτον μό-

δος, νὰ μὴν ἤθελε γένει· ἀμὴ πάλι γνωρίζοντας ὅτι ἦταν πολὺ χριστιανικὸ διὰ τὴν καλὴν φύλαξιν καὶ κυβέρνησιν τοῦ λαοῦ, δὲν ἠμπορούσανε πάλε νὰ τὸν ἐναντιωθοῦνε καὶ νὰ τὸν ἀντισκόψουνε· καὶ πάλε ὅμως ὄχι διὰ τοῦτο νὰ μὴν γένη ἡ πρόσταξις ἡ αὐθεντικὴ, ἡ ὁποία ἦτον δικαιολογημένη καὶ κατὰ πολλὰ χριστιανικὴ, ἐπειδὴ δὲν ἦταν διὰ κακὸ τέλος· ἀμὴ διατὶ ἐγνώριζαν τὴν φύσιν τῶν ἀνθρώπων πῶς ἦτον δύσκολον νὰ συγκλίνουν εἰς τέτοιο ἔργο, ἐκλάψανε μὲ πᾶσαν ἐπιτηδειοσύνην νὰ διορθωθῇ ἡ δουλιὰ ἐτούτη, καὶ μὴν ἠμπορῶντας τὸ λοιπὸν νὰ γένῃ, διὰ νὰ μὴν τοὺς κακοφχαριστήσουν καὶ ἐκείνους, διότι τὸ ἔργος ἐτοῦτο δὲν ἔγινε ἄλλη φορὰ, διὰ τὸ ὁποῖον θέλει τοὺς φανῇ δύσκολο, καὶ μὲ δεξιὸν τρόπον νὰ διορθώσουν τὴν ὑπόθεσιν οἱ πατέρες τοῦ λαοῦ. Ὅμως εὑρήκανε στράτα διὰ πλέον καλλίτερο καὶ ἥσυχο, ὅτι νὰ τοὺς εἰποῦν τὴν ἀλήθειαν, τὸ πῶς ἀπὸ τὸ σενάτο τῆς Βενετίας τοὺς ἀβιζάρανε, ὅτι ἡ ἀρμάδα τῆς Μπαρμπαρίας ἔχουνε γνώμη νὰ κτυπήσουν τὴν χρονίαν ἐκείνην, τὸν 1628, εἰς τὸ νησὶ τῆς χώρας τῆς Ζακύνθου, καὶ διὰ τοῦτο ἦτανε ἀναγκαῖον νὰ γραπτῇ ὁ λαὸς ὅλος διὰ νὰ ἠξεύρουν μὲ πᾶσαν ἀληθοσύνην πόσος λαὸς εὑρίσκεται, καὶ ἐτοῦτο ἦτανε πρεπούμενο νὰ γένῃ, καὶ νὰ γραφθοῦν τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁποῦ θέλει ἔχει τὴν βίαν του; καὶ ἐτοῦτο νὰ γένεται εἰς τὰ ὄξω μέρη τῆς χώρας, ἢ ὁποῦ ἄλλοῦ ἔχουν τὴν ὄρεξίν τους καὶ εὐχαρίστησίν τους, καὶ ἐτοῦτο διὰ νὰ μὴν τοὺς βλέπουν οἱ ἕτεροι ἀπὸ τὴν χώρα.

Τοῦτο ἐλογιάσθη ἀπὸ τοὺς συνδίχους διὰ νὰ γένῃ μὲ σκεπαςικὸν τρόπον· μ' ὅλον ταῦτα ἀκούοντάς το ὁ λαὸς δὲν τοὺς ἄρεσε καμμίας λογῆς νὰ γένῃ τέτοιο πρᾶγμα· ὅμως ὁ λόγος ἐτοῦτος ἐσπάρθηκε εἰς ὅλην τὴν χώραν καὶ ἐμουρμουριζότουνα ἀνάμεσα τὸν λαὸν τὸ πῶς δὲν τοὺς ἀρέσει λογαριάζοντας εἰς τὸν ἑαυτόν τους, ὅτι τὸ ἔργο ἐτοῦτο νὰ τοὺς ἦνε εἰς σὲ κακὸ καὶ εἰς καταφρόνεσι μεγάλη, διὰ περισσίαις ἀφορμαῖς ὁποῦ ἐδιαμερτριότανε εἰς σὲ ἐνάντιό τους· καὶ οἱ λογισμοὶ ἐτοῦτοι ἦτον κατὰ πολλὰ ἐνάντιοι ἀπὸ τὸ ὅ,τι ἐλογιάζανε, διότι πάντα ὅλα ἐγενότανε μὲ τέλος

καλὸ, καὶ διὰ καλὴν κυβέρνησιν, κουστόδια ἐδική τους καὶ τῶν παιδιῶν τους· καὶ οἱ συνδίχοι, ὡς καλοὶ πατέρες καὶ κυβερνητάδες ὁποῦ γίνονται διὰ ὅλον τὸν λαόν, ἂν ἤθελαν γνωρίσει τὸ πῶς ἡ ὑπόθεσι ἐτούτη δὲν ἦτον πρεπούμενη καὶ εἰς σὲ ὠφέλειαν ὅλονῶν δὲν ἐπισκιζόντανε οὔτε ἐμβαλλόντανε εἰς τέτοιο ἔργο, ἅπασα βολὰ ὅπου ἤθελε εἶσται ἐνάντιο τοῦ λαοῦ, διότι ἡ ἔννοιά τους δὲν εἶνε εἰς ἄλλο, παρὰ διὰ νὰ εὐχαριστήσουν ὅλους εἰς πᾶσα τρόπο, καὶ εἰς τὸ καλλίτερο, ὁποῦ νὰ ἠμπορέσουν διὰ ὠφέλεια ὅλονῶν· ἀμὴ γνωρίζοντες τὸ πῶς εἶνε ἀναγκαῖο, ἐσυγκλίνανε νὰ γενῇ καὶ τοῦτο, πάλε μὲ πᾶσα καλὸν τρόπον καὶ εὐχαρίστησίν τους· καὶ τοῦτο τὸ βάρος ὕστερον ἔπεσε ἀπάνου εἰς τοὺς ἄρχοντες· λέγωντας καὶ κρατῶντας βέβαιον λογισμὸν ὁ λαὸς ἐτοῦτος τὸ πῶς ἡ αἰτία καὶ τὸ συμβούλιο ἐτοῦτο νὰ ἦνε δοσμένο ἀπὸ τοὺς αὐτοὺς ἄρχοντες, κάνοντάς το μὲ σκοπὸν καὶ αἰτία διὰ νὰ τοὺς ἔχουν ἀποκάτου τους, καὶ εἰς τὴν ἐξουσίαν τους, μὲ ἑτέρους ἄλλους λογισμοὺς ὁποῦ ἐπήγαιναν διαμετρῶντας, μακρὰ κατὰ πολλὰ ἀπὸ τὴν ἀλήθεια, ὡς ἔνε Θεὸς ἀληθινός.

Οἱ συνδίχοι τοῦ καιροῦ ἐκείνου ἦταν ὁ Σ. Μιχέλης ὁ Φασόης τοῦ ποτὲ Σ. Κωσταντῆ, ὁ Σ. Τομάζος Μοτζενίγος τοῦ ποτὲ Σ. Δομενέγου, ἀβοκάτος καὶ ἄξιος ἄνθρωπος κατὰ πολλὰ, καὶ ὁ Σ. Γεώργιος ὁ Μαρτελάος τοῦ ποτὲ Σ. Πιέρου· καὶ ἀναγκάζωντας ὁ αὐθέντης ὁ πρεβεδοῦρος τὴν δουλιὰ νὰ γένῃ μὲ πᾶσα σπουδὴ καὶ τρόπον καὶ μὲ ἐκεῖνο τὸ μόδο τὸ καλλίτερον, ὅσον εἶνε βολετὸς, ὡς καθὼς ἐσταθερώσανε μὲ τοὺς συνδίχους, ὅτι νὰν τοὺς γράφῃ ἔξω ἀπὸ τὴν χώρα· ἀμὴ αὐτὸς ἔκαμε τὸ ἐνάντιο, καὶ ἐκατέβη μίαν αὐγὴ εἰς τὸ Φόρο καὶ ἔπεμψε καὶ ἔκραξε τὸν Σ. Νοῦτζο τὸν Σιγοῦρο, ἕναν ἀπὸ τοὺς καπετανέους, ἀπὸ τὸν Σταυρωμένον, ὁποῦ ἐκεῖ εὑρισκότουνα καὶ ἔκανε τὴν βίγλα του τὴν νύκτα ἐκείνην, ὅτι νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν Φόρο μὲ ὅλην του τὴν συντροφιὰν, ὡς καθὼς εὑρισκότουνα· καὶ μὴν ἠμπορῶντας νὰ κάμῃ ἀλλέως ἦλθε εἰς τὴν ὑποταγὴν, κατὰ τὴν

πρᾶξίν του, καὶ ἔτζι τοὺς ἔγραψεν ὅσοι καὶ ἂν εὑρέθηκαν τὴν αὐγὴν ἐκείνην τὴν πρώτην.

Ἡ τάξις ἐτούτη περίσσια ἐκακοφάνη ὁλουνοῦ τοῦ λαοῦ, καὶ περίσσια ἐσκληρευτήκανε ἡ καρδίαις τους, καὶ τῶν ἐντράπηκαν κατὰ πολλά· ὁμοίως ἐκακοφάνη καὶ τῶν συνδίχων, διότι δὲν ἔκαμεν ὁ πρεβεδοῦρος ὡς ἐμιλήθη ἡ δουλιά, μόνον ἀληλούησε καὶ ἔκαμε τὴν ἀρεσιάν του· καὶ ἐτοῦτο ἔδωσε αἰτία τοῦ σκανδάλου ἐτούτου, καὶ ὁ λαὸς ἔλεγε τὸ πῶς δὲν θέλουν πλέον νὰ περάσουν, καὶ κατὰ πολλὰ ἀνακατωθήκανε, καὶ ἐσυμβουλευθήκανε νὰ πᾶνε εἰς τὸ κάςρο νὰ τὸ παραπονεθοῦν τοῦ πρεβεδούρου, καὶ ὄχι νὰ πᾶνε μὲ τάξι ταπεινὴ δέκα καὶ δώδεκα ἀπ' αὐτοὺς καὶ ἀπὸ τοὺς πλέον γεροντοτέρους ταχτικοὺς, καὶ νὰ μιλήσουν πρῶτα μὲ τοὺς συνδίχους, ὁποῦ εἶνε πατέρες ὁλονῶν τοῦ λαοῦ, οἱ ὁποῖοι ἤθελαν νὰ προσπαθήση νὰ κάμουν νὰ λάβουν πᾶσα εὐχαρίστησι, ὁποῦ ἀπεθυμοῦσαν, δίχως νὰ σηγείρουν σκάνδαλα· ἀμὴ ὅταν ὀργισθῇ ὁ θεὸς τοὺς ἀνθρώπους διὰ τὰς ἁμαρτίας τους, τοὺς πέρνει τὸν νοῦν τους καὶ τοὺς δίδει θλίψαις, καὶ σκάνδαλα καὶ βάσανα νὰ ἔχουν ἀνάμεσόν τους· διὰ τοῦτο δὲν ἄφησε νὰ γένη ἡ δουλιὰ μὲ ταπεινότητα καὶ μὲ εὐχαρίστησι ὁλονῶν. Καὶ ἐσηκωθῆκαν καμμία ἑκατοστὴ, καλοὶ κακοὶ ἀπὸ αὐτοὺς, καὶ ἐπῆγαν νὰ μιλήσουν τοῦ πρεβεδούρου μὲ τρόπον σκληρὸν καὶ ἄπρεπον, καὶ σκανδαλοποιὸν τὸ παράπονόν τους· οἱ συνδίχοι, ὁποῦ δύο ἀπ' αὐτοὺς εὑρεθήκανε ἐκεῖ εἰς τὸ παλάτι τὸ αὐθεντικὸ καὶ ἐκαρτεροῦσαν νὰ εὔγῃ ὁ πρεβεδοῦρος ἔξω εἰς τὴν σάλα ὁποῦ ἦτον ὁ λαὸς, ἤγουν ὁ Φασόης, καὶ ὁ Μαρτελάος, βλέποντας καὶ ἀγροικῶντας τὴν ἄπρεπην τάξιν, μὲ τὴν ὁποίαν ἤλθανε νὰ προσφέρουν τοῦ ἀφεντὸς τὴν ἔννοιαν καὶ τὴν παραπόνεσίν τους, τοὺς ἐμίλησαν μὲ τάξιν καὶ ἔννοιαν καλὴν ἀγαθὴν διὰ νὰ καταπραΰνῃ τοὺς λογισμούς τους τοὺς κακοὺς, ὁποῦ εἴχανε καρφώσει εἰς τὸ κεφάλι τους ἀδίκως, καὶ διὰ νὰ τοὺς δώσουν πᾶσαν εὐχαρίςησιν ἠμπορεζόμενην.

Ὅμως ἐτοῦτοι μὲ πᾶσα θυμὸ καὶ σκληρότητα τοὺς ἐναντιονόν,

τανε, διότι, ὡς εἶπα, ἐκρατοῦσαν γνώμη τὸ πῶς τὸ ἔργο τοῦτο γίνεται ἀπὸ βουλὴ ἐδική τους· ὡς τόσο οἱ συνδίχοι ἐπροφήτευσαν τὴν ἀλήθεια, κατὰ τὰ λόγια ὁποῦ εἶπαν προτήτερο τοῦ πρεβεδούρου διὰ τὴν ὑπόθεσιν ἐτούτην, τὸ πῶς θέλει τοὺς κακοφανῆ καὶ θέλει γίνει ἀνακάτωσις, καὶ διὰ τοῦτο περίσσια τὸ ἐπικραινότανε· νὰ ἤθελε πάγει νὰ τοὺς γράψῃ ὄξω ἀπὸ τὴν χώρα διὰ νὰ μὴν τοὺς δώσῃ αἰτία νὰ τοὺς κακοφανῆ, μόνον ἔκαμε τὸ ἐναντίο, καὶ ἐστάθη ἡ αἰτία τῆς σύγχυσης ἐτούτης· ὅμως, πρὶν νὰ εὔγῃ ὁ αὐθέντης ὁ πρεβεδοῦρος ἀπὸ τὴν σάλα νὰν τοῦ μιλήσουνε, ἤρθανε εἰς τὰ χοντρὰ μὲ τοὺς συνδίχους, δίχως νὰ τοὺς κρατήσουν κανένα ρεσπέτο, φοβερίζοντας καὶ ὑβρίζοντας τοὺς ἄρχοντες, λέγοντας εἰς τὸ φανερὸ τὸ πῶς δὲν θέλουν νὰ περάσουν καμμίας λογῆς ὁποῦ νὰ ἦνε, διότι δὲν εἶνε ὀμπλιγάδοι, μήτε σολτάδοι πλερωμένοι νὰ πέρνουν τὴν ρεσίνια ἀφεντικὴν, νὰ τοὺς τραβήξουνε εἰς σὲ ρόλο, μόνον νὰ ἦνε σούδιτοι καὶ ἐλεύθεροι, καὶ εἰ δὲν τοὺς ἀρέσῃ ὁ Βενετζιανος, πᾶνε ὁποῦ τοὺς φαίνεται, μὲ τὸν Σπάνια, ἢ μὲ τὸν Τοῦρκο, καὶ διὰ τοῦτο δὲν χρειαζότουνα νὰ γένῃ εἰς τοῦ λόγου τους τέτοια ὑπηρεσία, καὶ τὸν εἶχαν εἰς ἐντροπὴ μεγάλη, καὶ τὸ πῶς οἱ ἄρχοντες δὲν τὸν ἔκαναν μὲ ἄλλο τέλος, παρὰ διὰ νὰν τοὺς βάλλουν εἰς τὴν ὑποταγήν τους, ὡσὰν τοὺς ξεχωρίταις, διὰ νὰ τοὺς σέρνουν ὁποῦ καὶ ἂν θέλουν εἰς σὲ πόλεμο καὶ εἰς δούλεψι, καὶ εἰς πᾶσαν ἄλλην ὑπόθεσι, καὶ ἕτερα ἄλλα περίσσια λόγια ἄπρεπα καὶ ψέματα, ὁποῦ ἐμετριότανε, καὶ ἔπεσε ὅλο τὸ κατάβαρο εἰς τοὺς ἄρχοντας τὸ πῶς νὰ ἦνε αἰτία ἀτοί τους καὶ ἡ βουλὴ νὰ γίνουνται ἐτοῦτα τὰ καμώματα. Ἔπειτα ἐκατέβηκαν εἰς τὴν χώρα μὲ πολὺ θυμὸ καὶ σκληροσύνη σμίγονται μὲ τοὺς ἐπιλοίπους τοῦ λαοῦ, κάνοντα τὸ ἕνα τους ἐναντίον τῶν ἀρχόντων, λέγοντας καὶ φοβερίζοντάς τους, ὅτι νὰν τοὺς σκοτώσουν, καὶ ἐτοῦτο δίχως φταίσιμο κανένα, μήτε εἶχανε ἀφορμὴ καὶ δίκαιο κανένα νὰ παραπονοῦνται ἀπὸ αὐτούς· διότι ἂν ἠθέλανε γραφτῇ κι' ὅλας εἰς τὸ χαρτὶ τὸ αὐθεντικὸ, δὲν τοὺς ἔφερνε καμμία ζημία, μήτε κανένα βλάψιμον, μήτε ἐντροπὴ

καὶ μήτε ποτὲ ἀπὸ τοὺς συνδίχους ἐλογιάσθη τέτοια δουλιά. ἐξόχως ἔγινε καθὼς προεῖπα προτήτερα, ἀπὸ γνώμη καὶ βουλὴ τοῦ ἄνωθεν κόντε Πορτζένιγου τοῦ γουβερναδόρου, καὶ ἡ ὀρδινία ἡ αὐθεντική, ὁποῦ ἐδόθη κατὰ τὴν θύμησιν εἰς τὸ σενάτο· καὶ ἐτοῦτο ἦτον μὲ πᾶσα δίκαιον νὰ γένῃ, διότι δὲν τοὺς ἔδιδε ζημία καμμία, ἀμὴ ἦταν θέλησιν θεοῦ, ὡς ἄνωθεν εἶπα, καὶ μᾶς ὠργίστη διὰ νὰ καταφρονεθοῦμεν ἀπὸ τοὺς κατωτέρους μας, ὡς ἔγινε κι' ὅλας.

Τὸ κατάβαρο ἐτοῦτο περίσσια ἐπλήθυνε εἰς τὸν λαὸν καὶ ἐνάντιο τῶν ἀρχόντων· καὶ ἐτοῦτο, διατὶ δὲν ἠμπορούσανε νὰ ξεθυμάνουν μὲ τὸ ἀφεντικό, ἐρρίξανε τὸ βάρος τῶν ἀρχόντωνε, καὶ ἀπὸ ἡμέρα τὴν ἡμέρα ἐσκληρυνότανε ἡ καρδιαὶ τοῦ ἑνοῦ καὶ ἀλλουνοῦ μέρους εἰς περισσότερη θλίψι καὶ θυμό, διότι ὁ λαὸς ἐπήγαινε καταφρονῶντας καὶ βρίζωντας φανερὰ καὶ κατὰ πολλὰ ἄσκημα τοὺς ἄρχοντας, καὶ φοβερίζωντάς τους· καὶ ἐκεῖνοι γροικῶντάς τους περίσσια ἐσκληρευόντανε ἡ καρδία τους εἰς αὐτοὺς διὰ τὴν πολύτητα τοῦ λαοῦ, καὶ οἱ ἄρχοντες ἦσαν ὀλίγοι, ἕως τριακόσιοι, μάλιστα καὶ σκορπισμένοι εἰς σὲ περισσοὺς τόπους τῆς χώρας· ὁποῦ ἂν ἤθελεν εἶσαι ἀνταμωμένοι ἤθελαν συνέβη περίσσια φονικά, καὶ περισσότερα σκάνδαλα· ἀμὴ διὰ νὰ μὴν τοὺς δίδῃ χέρι ὁ τρόπος, ἤτανε χρεία ὅτι ὅλα νὰν τὰ ὑπομένουν μὲ τὸ στανιόν τους, ἔχοντας ἐλπίδα, ὅτι ἡ δικαιοσύνη νὰν τοὺς ξεδικηώσῃ καὶ νὰ τοὺς παιδέψῃ, ὡς πταίσταις· καὶ δὲν ἠθελήσανε καμμία λογῆς νὰ περάσουνε πλέον διὰ νὰ γραφθοῦνε, ὡς ἦταν ἡ θέλησις καὶ ὀρδινία ἡ αὐθεντική.

Ὁ πρεβεδοῦρος βλέπωντας τὴν ἄπρεπὴν τάξιν τοῦ λαοῦ ἐτούτου, καὶ τὴν ὀλίγην ὑποταγὴν ὁποῦ ἔδιδε εἰς αὐθεντικαῖς ὀρδινίαις, καὶ τὸ πῶς δίχως καμμία αἰτία δικαίου ἀποτζιπωθήκανε εἰς τὸν τρόπον ἐτοῦτον, ὁποῦ περίσσια τοῦ ἐκακοφάνη καὶ κατὰ πολλὰ ἐθυμώθη λέγωντας, ὅτι νὰ γράψῃ εἰς σὲ ἐνάντιό τους εἰς τὴν Βενετίαν διὰ νὰ παιδευθοῦν κατὰ πολλά, ὡς τοὺς πρέπει·

Εἰς τὸν καιρὸν ἐτοῦτον εὑρέθη εἰς τὴν Ζάκκνθο ὁ ἐκλαμπρό-

τατος αὐθέντης Ἀντώνιος Τζιβρὰν κομεσάριος, ὁ ὁποῖος ἦλθε διὰ νὰ μαζώξῃ τὰ χρέγια τὰ ἀφεντικὰ, καὶ ἐθαυμαζότουνα περίσσια εἰς τὴν μεγάλην ἀπρέπειαν καὶ ἀποτζιποσύνην τοῦ λαοῦ ἐτούτου, ἀδημόνησε κατὰ πολλὰ πρὸς σὲ δαύτους, λέγωντας, ὅτι ἂν ἤθελε ἔχει ἐξουσία καταπάνου τους τὴν ὥρα ἐκείνη ἤξευρε τὸ τί ἤτανε πρεπούμενο νὰ κάμῃ εἰς αὐτοὺς διὰ ταὶς ἄπρεπαις ἀντάραις ὁποῦ ἔκαμναν· καὶ ὁ πρεβεδοῦρος ὁποῦ ἔλεγε νὰ γράψῃ εἰς τὴν Βενετία ἐναντίον τους διὰ νὰ τοὺς παιδεύσῃ κατὰ πολλά, δὲν τὸ ἔκαμε· διότι γροικῶντάς το ὁ λαὸς ἐφοβήθηκε καὶ ἐλογίαζαν ὅτι συντορνευσίσουν ὅλοι ἀνάμεσόν τους νὰ μαζώξουν τορνέσια περισσὰ νὰ δώσουν μία καλὴ πλερωμὴ τοῦ πρεβεδούρου ὁμοίως καὶ τζῆ πρεβεδούρας διὰ νὰν τὴν τραβήξουν εἰς τὰ θελήματά του, καὶ νὰ καταπραΰνουν τὴν ὀργήν του ἐναντίο τους, καὶ νὰ εὕρουν γιάτρευμα εἰς τὰ φθαισίματά τους, καὶ ἐναντίον τῶν ἀρχόντων νὰ γυρίσῃ, ὡσὰν τὸ ἔκαμαν λογιάζοντας νὰ ῥίξουνε τὸ κατάβαρο εἰς σὲ δαύτους διὰ νὰ γλυτώσουν τὴν παίδευσι. Καὶ ἀπὸ τὰ ἄσπρα ἐτοῦτα ὁποῦ ἐμάζωξαν ἐκράτησαν ἀπ' αὐτὰ καὶ οἱ καπουριόνοι μία καλὴ σούμα. Ἀμὴ ὁ πρεβεδοῦρος τέτοιαν γνώμην δὲν τὴν εἶχε· μόνον ἡ ἀρχόντισσα του, ὁποῦ τὸν ὥριζε, τὸν ἐσύμπεσε, διότι, ὡς εἶπα, ἐχάρισαν καὶ εἰς αὐτὴν 500 ῥεάλια καὶ τοῦ πρεβεδούρου χίλια· ὡς ἔκαμε ἡ Εὔα μὲ τὸν Ἀδὰμ καὶ ἔφαγε τὸ ξύλον τῆς παραδείσου ἐναντίον τῆς θελήσεως τοῦ Θεοῦ, ἀμὴ ὕστερα τὸ ἐμετάνωσε ὁ Ἀδάμ· εἰς τέτοιον τρόπον τὸ ἔπαθε καὶ ὁ πρεβεδοῦρος ἐτοῦτος μὲ τὴν γυναῖκά του, ὁ ὁποῖος διὰ τὴν λαιμαργίαν ἐτούτην ἐπῆγε κακὴν κακοῦ, καὶ ἀπόθανε εἰς τὴν Βενετίαν ἀπὸ τὸ φαρμάκι του εἰς τὸ Πρεζεντάδο ὁποῦ εὑρισκόντουνα διὰ τὴν ὑπόθεσιν ἐτούτην εἰς μίαν φυλακήν. Ἀκόμη ἐδώσανε καὶ ἄλλα ἑκατὸ ῥεάλια ἑνοῦ ἀνθρώπου τοῦ σπιτιοῦ τοῦ ἄνωθεν πρεβεδούρου, τοῦ ὁποίου ὁ λόγος ἐπέρνα κατὰ πολλὰ εἰς τὸν ἀφέντη, ὀνομαζόμενος Γερόλυμος, ἦταν καὶ καπετάνιος. Καὶ τὰ δόσια ἐτοῦτα ἔκαμαν τὸν αὐτὸν πρεβεδοῦρον καὶ ἐγύρισε παρευθὺς μὲ τὸν λαόν. Καὶ ἐκεῖ ὁποῦ οἱ ἄρχοντες ἐκαρτεροῦσαν τὴν

βοήθειάν του καὶ τὴν δικαιοσύνην του, τοὺς ἔδιδε ἄδικο καὶ τὸ πῶς τὸ πταίσιμο εἶνε ἀπὸ αἰτία ἐδική τους· καὶ μὲ τὸν τρόπον ἐτοῦτον ἐπροσπάθει νὰ φτιάσῃ τὰ πταισίματα τοῦ λαοῦ, καὶ νὰ μείνουν οἱ ἄρχοντες μὲ τὴν ἀνυποληψίαν καὶ ἀτιμΐα ἀπὸ τὸν λαόν. Ὅμως οἱ ἄρχοντες, βλέποντες καὶ γροικῶντας τὰ λόγια ἐτοῦτα καὶ τὸ πῶς ὁ πρεβεδοῦρος ἐγύρισε εἰς βοήθειαν τοῦ λαοῦ παῤῥησίᾳ, τὸ ἐθαυμαχτήκανε καὶ τὸ ἐπικραθήκανε βλέποντας τὴν ἀμετρίαν του καὶ τὴν ἀγνωσύνην τοῦ αὐτοῦ πρεβεδούρου· πρᾶγμα ὁποῦ δὲν τὸ ἐκαρτεροῦσαν, καὶ δὲν ἤξευραν διὰ ποίαν αἰτίαν ὁ ἀφέντης ἐτοῦτος ἔπεσε εἰς τέτοιο μεγάλο σφάλμα· παντοῦ ὑστέρου ἐμάθανε ὅλα τὰ γενόμενα, καὶ τὸ ἐθαυμαζότουνα περίσσια, καὶ ἐπροσπαθήτανε μὲ πᾶσα εὔμορφον τρόπον διὰ νὰ τὸν συμπέσουν ἀπὸ τὸν κακὸν καὶ ἄπρεπον λογισμὸν, ὁποῦ εἶχε καὶ ἔβαλλε ἐναντίον τοῦ δίκηου· ὅμως δὲν ἦτον βολετὸς νὰ ἀγροικήσῃ καὶ νὰ καταπραΰνῃ, διότι τοῦ ἐκακοφαινότανε νὰ στρέψῃ τὰ ἄσπρα ὀπίσω, τὰ ὁποῖα τὸν ἐξεγκούμπησαν καὶ τοῦ ἐπῆραν τὴν τιμήν του, παντοῦ ὕστερον θέλομεν διηγηθῆ παρεμπρός. Ἄς ἔλθωμε εἰς τὸ προκείμενον μίλημα

Βλέποντας τὸ λοιπὸν οἱ ἄρχοντες τὴν γνώμην τοῦ πρεβεδούρου ἐτούτην τὴν ἄπρεπην καὶ ἀμέτρητην, ὁποῦ ἔπιασε καὶ δὲν ἤθελε νὰ συμπέσῃ, ἐσυντρέξανε εἰς τὸν ἄνωθεν ἀφέντη Τζιβρὰν τὸν κομεσάριον διὰ νὰ εὕρουν δικαιοσύνην εἰς τοσοῦτον παράπονο καὶ δίκαιο ὁποῦ εἶχαν, διηγοῦντάς του τὰ πάθη τους καὶ τὰ παραπονέματά τους, ὁποῦ εἶχαν μὲ τὸν πρεβεδόρο, διὰ νὰ ἦναι μαρτυρία πᾶσα καιρὸν χρεία εἰς τὸ τοσοῦτο δίκαιο, διότι ἂν ὁ πρεβεδοῦρος γράψῃ ἐναντίο τους καὶ εἰσὲ βοήθειαν τοῦ λαοῦ, νὰ σερβέρῃ διὰ μάρτυρας, ὡς ἐκεῖνος ὁποῦ εἶδε τὰ πάντα ὅλα· καὶ τὸ πῶς θέλουν νὰ κάμουν ἀμπασαρία καὶ θέλουν τὸν γυρέψει διὰ κριτήν τους διὰ νὰ κρίνῃ τὴν ὑπόθεσιν, ὡς ἐκεῖνος ὁποῦ εἶδε τὰ πάντα ὅλα, διότι καλλίτερον κριτὴν ἀπ' αὐτον δὲν ἠμποροῦσαν νὰ εὕρουν· καὶ γροικῶντας ὁ αὐθέντης ἐτοῦτος τὴν βουλὴ ὁποῦ ἔπιασε ὁ πρεβεδοῦρος κατὰ πολλὰ ἐθαύμαξε καὶ ἐθυμώθη πρὸς

ἐδαύτονε· καὶ διὰ τὴν ἀφορμὴν ἐτούτην ὠχτρεφτήκανε οἱ ποπολάροι μὲ τοὺς ἄρχοντας κατὰ πολλὰ περισσότερο ἀπὸ τὴν πρώτη φορά.

Εἰς τὸ μέσον ἐτοῦτο ὁ λαὸς ἐσυμβουλευτήκανε καθημερινῶς ἐναντίον τῶν ἀρχόντων μὲ τί τρόπον ἔχουν νὰ κυβερνηθοῦν διὰ νὰ εὕρουν αἰτία διὰ νὰ ῥίξουν ὅλα τὰ κατάβαρα εἰς τοῦ λόγου τους, καὶ νὰ λυτρωθοῦνε ἀτοί τους ἀπὸ τὰ σφάλματά τους, καὶ νὰ κρύψουν ταῖς απρεπείαις τους. Ηὕρηκαν μίαν μέθοδο καὶ ἀβανία, ὅτι πῶς ὁ Σιν. Γιούλιος ὁ Πανάρετος, ἕνας ἀπὸ τοὺς ἐδικούς μας ἄρχοντες, ἐμπῆκε εἰσὲ μιᾶς φτωχῆς σπίτι καὶ ἐπροσπάθησε νὰ κάμῃ μὲ δαύτηνε μὲ δυναστικὸν τρόπον, ἐναντίον τῆς θελήσεώς της, διὰ τὸ ὁποῖο πρᾶγμα ἡ δικαιοσύνη τὸν ἔπιασε καὶ τὸν κράτησε εἰς τὸ κάτεργο εἰσὲ φύλαξι καὶ καλὴ κουστοδία· ὅμως μετὰ καιρὸν ἐλυτρώθη ἀπὸ τὴν ἀβανίαν ἐτούτη, γνωρίζοντάς τονε ἡ δικαιοσύνη ἄφταιστον, καὶ φανερὰ ἐγνωρίσθη πῶς ἦτανε ἀδικημένος· ἡ ὁποια γυναῖκα ἦτανε κατατρεμένη, ἦτανε καὶ προτήτερα ἁμαρτωλή, καὶ Κρητικιά· ὁ ἄνδρας της ὠνομαζότουνα ὁ Ἑξηδάχτυλος, πτωχός· καὶ εἰς ἐτούτη τὴν ἁμαρτωλὴ εὑρήκανε πάτημα διὰ νὰ σκεπάσουν τὴν ἀπρεπείαν τους, ἐπειδὴ καὶ ἄλλο δὲν εὑρήκανε· μολοντοῦτο ὁποῦ ἐπερπατούσανε λέγοντες περίσσιαις συκοφαντίαις καὶ ἀβανιαῖς τῶν ἀρχόντων τὸ πῶς ἐκάμανε ἑνοῦ καὶ ἀλλουνοῦ ποπολάρου, καὶ τὸ πῶς περίσσιοι ἐπήγαιναν καὶ ἐκατηγοροῦσαν τὰ σπίτιά τους, καὶ ἔπερνον τὸ πρᾶγμά τους μὲ τὸ στανιό· ὅμως κανένα ἀπὸ ἐτοῦτα δὲν ἠμπόρεσαν νὰ δείξουν τῆς δικαιοσύνης, ἐπειδὴ κανένα δὲν ἦτον ἀληθινό, μόνον ἐκεῖνο τοῦ Πανάρετου, καὶ μήτε ἐκεῖνο ἦτον ἀληθινό, ὡς εἶπα, διότι ἐκεῖνος, ὡς φρόνιμος ὁποῦ ἦταν, δὲν ἐπήγαινε νὰ κάμῃ ἕνα πρᾶγμα, ὡσὰν ἐκεῖνο τὸ ἄπρεπο· ἐπειδὴ ἠμπόρειε νὰ τὸ κάμῃ κρυφά, χωρὶς νὰ ἀγροικηθῇ, διότι ὁ τρόπος τοῦ ἐβόλειε νὰ τὸ κάμῃ, ὡς ἦτανε ἡ ὄρεξίς του, ὡς φανερὰ τὸ ἠξεύραμε ὅλοι πῶς ἦτον ἁμαρτωλή, καὶ δὲν εἶχε καμμία δυσκολία. Καὶ εἰς τοῦτον τὸν καιρὸν ἐλογιάσανε νὰ ψηφίσουνε καὶ τέσσερους κουμέσους τοῦ

λαοῦ ἀπὸ τοὺς πρώτους τους, οἱ ὁποῖοι νὰ ἦνε χρεῶσταις νὰ γυρεύουν τὰ δικαιώματά τους, καὶ ἐτοῦτο οἱ ἴδιοι ἀνάγκαζαν νὰ τοὺς κάμουν διὰ νὰ τοὺς τρῶνε διότι εἴχανε περίσσιο διάφορο ἀντάμος μὲ τοὺς καπουριόνους ἀπὸ ὅλον τὸν λαόν· οἱ ὁποῖοι ἦταν ὁ Γεώργιος Χριστόδουλος Χιόνης Κορφιάτης, ἀμὴ κατοικούμενος εἰς τὴν Ζάκυνθο, Τζάνες Ῥοῦσσος πραγματευτὴς, καὶ Μάρκος Πιανίν· τοῦτος ἦτον Φράγκος, διότι καὶ ὁ πατέρας ἦταν καὶ ἐκεῖνος Φράγκος καὶ ξένος καὶ εἰς τὴν Ζάκυνθο ἐπαιδεύτη. Καὶ καπουριόνοι ἦτον, ὁπου ἐσέρναν τὸν λαὸν εἰς τὸ κακό, ἐναντίον τῶν ἀρχόντων, διότι μὲ τὸν τρόπο ἐτοῦτο εὑρίσκανε νὰ διαφορένουνε μὲ ταῖς πλάταις τῶν πολλῶνε, καὶ μὲ τοῦτο πολλοὶ νὰ κάνουν τὸ παλλικάρι μὲ λόγια ἄπρεπα καὶ σκανδαλοποιά, καὶ διὰ τοῦτο τοὺς ἀπάντα νὰ κρατοῦν τὸν λαὸν συγχισμένον· καὶ ἦτον πρῶτος μὲν ὁ Γιάννης ὁ Βοτάνης, Ἀνδρέας καὶ Πιέρος ἀδελφοὶ Δρόσιδαις, λεγόμενοι Σπυρίδαις, διότι τὸν πατέρα τους τὸν ἔλεγαν Σπυρί, καὶ ἂν δὲν τοὺς εἰποῦν τὸ Σπυρὶ δὲν τοὺς βρίσκουν· ἡ τέχνη τους εἶνε τσαγγάριδες, καὶ ὁ Βοτάνης εἶνε γεωργός· Νικολέτος Ἀμπράμος ῥάφτης, καὶ Χριστόδουλος Τζίμας, λεγόμενος Κουτζομύτης, τσαγγάρης καὶ κακόγλωσσις, ὁποῦ διὰ τὴν κακὴν καὶ ἀναθεματισμένην του γλῶσσαν τοῦ ἔκοψαν τὴν μύτην διὰ νὰ γνωρίζεται· ἀγκαλὰ καὶ δὲν ἦτον καλὸς εἰς τὰ ἅρματα, ὡσὰν καὶ τοὺς ἄλλους, ἐβοήθα μὲ τὴν γλῶσσάν του τὴν φαρμακερὴν καὶ ἄπρεπη, τὸν ὁποῖον ἡ χώρα ὅλη τὸν ἐκράτειε διὰ κακόγλωσσον κατὰ πολλά· ἐτοῦτος ἦταν τὸ ἅγιον τοῦ διαβόλου, καὶ ἐδασκάλευε τοὺς ποπολάρους καθημερινῶς, ὡσὰν ὁ δάσκαλος τὰ παιδιὰ εἰς τὸ σκολιό, ἐναντίον τῶν ἀρχόντων, εἰς τρόπον ὁποῦ τοὺς ἐπαρακίνα νὰ κάμουν περισσότερα σκάνδαλα ἀπὸ τὸ ὅτι εἴχανε ὄρεξι· ἀγάπα περίσσια νὰ βλέπῃ ἀνακατώματα, σύγχυσαις καὶ συμφοραῖς εἰς τὴν χώρα, διότι τότε ἐκεῖνος ἐχαιρότουνα κατὰ πολλά· ἐμοίαζε ὅμοια τοῦ Τιμώνου τοῦ Ἀθηναίου εἰς τὴν ἀναθεματισμένην φύσιν, ὁ ὁποῖος ἦτον ἐχθρὸς τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, καὶ ὁπότε ἀγροίκα

σκάνδαλα καὶ σύγχυσαις καὶ βάσανα εἰς τὴν χώρα, τότες ἔστεκε χαρούμενος καὶ μὲ καλὴν καρδίαν· τὴν ὁμοίαν φύσιν εἶχε καὶ ἐτοῦτος ὁ ἀναθεματισμένος καὶ τρισκατάρατος, τὰ πλέον κακὰ παρὰ ἀπὸ τοὺς ἄλλους· καὶ ἐφέρνανε τοὺς ἄρχοντας εἰς ἕναν τρόπο, ὅτι ἐστέκανε τιμωρισμένοι χειρότερα ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους, καὶ δὲν ἐτρόμασαν νὰ εἰποῦν τίβοτις, στέκοντας μὲ μεγάλην ταπεινοσύνην καὶ τιμωρίαν, διατὶ δὲν ἦτον δικαιοσύνη εἰς αὐτούς, διὰ τοῦτο ἔβριζαν καὶ ἔπαψαν μετ' ἐμᾶς.

Ἀκόμα ἐπίασαν καὶ δι' ἀβουκάτον ἕνα φράγγον, ὁπῶστεκε εἰς τὸ κάστρο, ὀνομαζόμενος Πιέῤῥος Δαλάκβιλα, ἦτον καλὸς εἰς τὴν ἀβοκατοσύνην. Ἐτοῦτος ἦτον ἀπὸ τὴν Βενετίαν μπαστάρδος ἑνοῦ δουλευτῆ τοῦ αὐθεντός του· ὁ ὁποῖός του πατέρας προτήτερα ἦτον εἰς τὸ ὀφίτζιο ὀνομαζόμενο δελάκβε, καὶ ὅσοι εἰς τὸ ὀφίτζιο τοῦτο γράφονται διὰ νὰ δουλεύουσι εἶνε ὡσὰν νὰ ἦνε οἱ φαντάδες, ἤγουν ὀφιτζιάλοι ἀφεντικοί, καὶ ἀγκαλὰ καὶ δὲν πιάνουνε ἀνθρώπους κάνουν ἕτεραις ὑπηρεσίαις τοῦ λαοῦ τῆς χώρας, ὡσὰν νὰ ὁρίζουνε τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἔρχουνται εἰς τὴν κρίσιν, ὁμοίως καὶ νὰ ἀμαχεύουν, καὶ ἕτεραις ἄλλαις ὁμοίαις τάξεις. Ἔπειτα μὲ τὸν καιρὸν ἐβγῆκε ἀπὸ τὸ ὀφίτζιο ἐτοῦτο καὶ μπῆκε δοῦλος τοῦ ἄνωθεν ἀφεντός, ὡς ἄνωθεν εἶπα, καὶ ἀπὸ τὸ ὀφίτζιο δελεάκβε ἐπῆρε τὸ ὄνομα καὶ ὠνομάστη Δαλάκβιλα. Ἐτοῦτος βλέπωντας τὸ πῶς ἀπὸ ὅλον τὸν λαὸν ἦταν ἀγαπημένος καὶ διαφεντεμένος εἰς πᾶσά του ὑπηρεσία εἶχε καὶ μεγάλο κέρδος· καὶ μὲ τούτη τὴ στράτα ἐκέρδεσε πολλὰ τορνέσια καὶ ἔβγαλε ὅλα του τὰ χρέγια, διότι ἦτον πτωχὸς καὶ δὲν εἶχε ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνη· διότι ὁ πατέρας του τὸν ἐδίωξε διὰ ταῖς κακαῖς του πράξεις καὶ γνώμαις, καὶ ὄντας ἀπέθανε ὁ πατέρας του ὅ,τι τοῦ ηὗρε τὸ ἔπαιξε στὰ χαρτία, καὶ μὴν ἔχωντας μὲ τί νὰ ζήση ἦλθε εἰς τὴν Ζάκυνθο δουλευτὴς ἀλλουνοῦ Φράγγου καὶ ἐκεῖ ἔμεινε, ὄντας τὸν ἔβαλε εἰς τὴν φυλακὴν ὁ σινιὸρ Τζώρτζης ὁ Φραντζῆς, ὀνομαζόμεεος Μπρουζάδος, πραγματευτὴς διὰ ἕνα ἥμισυ ῥιάλι καὶ ἄσπρα δεκατέσσερα ὁποῦ τοῦ ἐδάνεισε διὰ νὰ πορευτῆ καὶ δὲν

εἶχε νὰ του τὸ δώσῃ· καὶ ἐτοῦτο τὸ ἔκαμε, διότι ἤβλεπε καὶ ὅ,τι ἐξεδούλευε εἰς τὴν καντζελαρία ὅλα τὰ ἔπαιξε· εἰς τὴν καντζελαρία τὸν ἐβάλλανε μὲ τὸ μέσο τῶν Φράγκων διὰ νὰ μὴν πάγῃ τοῦ κακοῦ, ὡς εἰς τὴν καντζελαρία τῆς Ζάκυνθος φαίνεται ἡ αὐτή του ῥετεντζιό· καὶ μὴν ἔχωντας τὸν μόδο νὰ τὸν πλερώσῃ νὰ ἔβγῃ ἀπὸ τὴν φυλακήν, ὁποῦ διὰ τὴν ἀφορμὴν ἐτούτην ἐστάθη ἐκεῖ ἕναν μῆνα, ἐσυντορνεύσανε οἱ Φράγγοι καὶ τὸν ἔβγαλαν ἀπὸ τὴν φυλακήν, καὶ τοῦ ἐμαζώξανε πέντε κάρτα καὶ τὰ ἐδώσανε διὰ τὰ χρέη του τοῦ Φραντζῆ, καὶ ἐκεῖνος τοῦ ἐχάρισε τὰ ἐπίλοιπα, καὶ τότες ἐβγῆκε. Εἰς τὴν Ζάκυνθο ἐπαντρεύθη καὶ ἐπῆρε μία χήρα διὰ γυναῖκά του· ἐτούτην τὴν εἶχαν παντρεμένην προτήτερα μὲ τὸν Μπουλδοῦ, ἦταν καὶ αὐτὸς Φράγγος, μὲ τὸν ὁποῖον ἐγέννησε δύο παιδία, ἕνα ἀρσενικό, καὶ τὸ ἄλλο θηλυκό· τὸ ἀρσενικὸ ὠνομαζότουνα Μαρκαντώνιος Μπολδοὺς, κακῆς φύσεως ἄνθρωπος, καὶ ἐτοῦτος ἔκαμε πολλαῖς σύγχυσαις εἰς τὸν καιρόν του, καὶ περίσσια κακὰ, καὶ ποτὲ δὲν ἐσύντρεχε εἰς καλό, μόνον πάντατου σκάνδαλα καὶ ἀνακατώματα ἔκαμε καὶ παντοῦ ὑστέρου ἔδωσε θάνατον κακό, καὶ τὸν ἐσκότωσε ὁ ἀδελφός του, ὡς ἄνωθεν θέλομεν τὸ ξεκαθαρίσει· καὶ ἐβγῆκε καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὸ πρόσωπο τῆς γῆς καὶ ἐπῆγε εἰς τὸ ἀνάθεμα· ὕστερα ἐπανδρεύθη ἐτούτη ἡ Πουλδίνα καὶ ἐπῆρε τὸν ἄνωθεν Ἄκβιλα, καὶ ἐτούτη δαμάκι τὸν ἐσύμπεσε μὲ τὴν ἐσοδία τζη, καὶ τότε ἐβάλθη εἰς τὴν στράτα τῆς ἀβοκατοσύνης, καὶ μετὰ καιρὸν ἔγινε ἄξιος. Ἐτούτη ἡ γυναῖκά του ἤτανε μάϊσσα κατὰ πολλὰ, καὶ μὲ δαύτονε ἔκαμε δύο παιδία, ἕνα ἀρσενικό, καὶ τὸ ἄλλο θηλυκό· τὸ ἀρσενικὸ ἐσκότωσε τὸν πρῶτόν του ἀδελφὸν, τὸν ἄνωθεν Μαρκαντώνιον τὸν Πουλδοῦ, ὡς ἄνωθεν εἶπα, διὰ τὸν ὁποῖον φόνο καὶ διὰ ἕτερα κακά, ὁποῦ ἔκανε, ἡ δικαιοσύνη τὸν ἐπανδίρισε καὶ παγαίνωντας εἰς τὴν Πόλιν διὰ σκλάβος, ἀπέθανε εἰσὲ πενιτεία καὶ δυστυχία μεγάλη εἰς ἕνα ἀχερόσπιτο, καὶ ἔδωσε τέλος εἰσὲ τὴ κακή του ζωὴν, ὡς υἱὸς τοῦ διαβόλου, ὡσὰν ἀγγεῖο τῆς κατάρας τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἐτοῦτος, διατὶ ἡ μάνα του μὲ τὰ μαγικὰ

τὰ ἐγέννα, ἤτανε νέος ἕως δέκα 'φτὰ ἢ δεκοχτὼ χρονῶν· ἀκόμη ἐτοῦτος περίσσιαις φοραῖς ἐκόντεψε νὰ σκοτώσῃ καὶ τὸν πατέρα του, καὶ εἰς ἄλλο δὲν ἦταν ἡ ἔννοιά του, παρὰ νὰ ἐργάζεται εἰσὲ κακὰ καὶ ἂν ἤθελε ζήσει, ἤθελε κάμει περίσσια ἀνακατώματα, ἀμὴ ὁ ἀφέντης ὁ θεὸς τὸν ἀγουρόκοψε· καὶ ἡ θυγατέρα της ἀκόμα, ὁποῦ εἶχε μὲ τὸν Μπουλδοὺ τὸν πρῶτόν της ἄνδρα, ἐφαρμακέσθη μοναχή της καὶ ἔδωσε καὶ αὐτὴ κακὸν θάνατον ἀπὸ δισπεραροσύνην της· καὶ αὐτὸς ὁ Ἄκβιλας πάλαι παντοῦ ὑστέρου ἀπέθανε καὶ ἐκεῖνος εἰς τὴν Βενετίαν, καὶ τὸ σπίτι του ἐπῆγε κακὴν κακοῦ, καὶ ἐτοῦτο ἀπὸ θέλησι θεοῦ, διότι ἐκεῖνο ὁποῦ ἐγνωμιαζότουνα νὰ κάμῃ ἀδίκως τῶν ἀλλωνῶν, ὁ θεὸς τὸ ἔκαμε εἰς δαύτονε· καὶ μετὰ τὸν θάνατον ἐτουτουνοῦ τοῦ ἀναθεματισμένου ἀνθρωπου ἐσιωπήσανε περίσσια σκάνδαλα καὶ περίσσια κακά, ὁποῦ ἤθελαν συνέβη, καὶ δὲν ἐγίνηκαν, χάρις τοῦ αἰωνίου θεοῦ καὶ τῆς ὑπερευλογημένης Θεοτόκου, καὶ πάντων τῶν ἁγίων. Καὶ ἡ ἄλλη θηλυκὴ ἐπῆγε εἰς καλὸ, διότι ἐκείνη μόνον ἀπ' ὅλα τὰ παιδία ὁποῦ ἔκαμε ἡ γυναῖκα ἐτούτη, εὐγῆκε εἰσὲ καλὸ καὶ εἰς πράξαις ἀγαθαῖς καὶ τίμιαις.

Ὁμοίως ἐξωλόθρεψε ἀκόμα ὁ αὐθέντης ὁ θεὸς καὶ ὅλους τοὺς κουμέσους, ὁμοίως καὶ τοὺς καπουριόνους, ἀκόμα καὶ ἑτέρους κακόγνωμους ἀνθρώπους τοῦ λαοῦ ἐτούτου, ὁποῦ ἦσαν ἡ αἰτία καὶ ἡ ἀνάγκασι τῶν σκανδάλων ἐτούτων, διότι ἀδίκως ἐπαρακινηθήκανε ἐναντίον τῶν ἀρχόντων· διὰ τοῦτο καὶ ὁ θεὸς τοὺς ἐξωλόθρεψε καὶ ἐπῆγαν τὰ σπίτιά τους κακὴν κακοῦ, ὡς φανερὰ τὸ εἴδαμε εἰς τὸ πρόσωπόν μας.

Τὸ λοιπὸν μὲ ἐτούτη τὴ πλάτη καὶ θάῤῥος ὁ λαὸς ἐπῆγε κατὰ ἀπάνω τῶν ἀρχόντων του καὶ ἦταν ἡ αἰτία καὶ ὅλαις αἱ καλαῖς ὀρδινιαῖς τοῦ νησιοῦ περὶ τῆς κυβερνήσεως τοῦ λαοῦ ἐχανότανε καὶ δὲν ταῖς ἔκαναν, διότι ὁ πᾶσα εἷς ἐπούλειε τὸ ὅ,τι τοῦ ἐφαινότανε κατὰ πῶς τοῦ ἄρεσε εἰς τὴν πούλησιν, χωρὶς νὰ πέρνῃ στίμα ἀπὸ τὸν τζιταδοῦρον, ὡς γίνεται εἰς πᾶσα χώρα· καὶ ἐτοῦτο ἔδιδε μεγάλην ζημίαν ὁλωνῶν, καὶ ἀγκαλὰ τὴν ἐ-

λαβαίνανε ὅλοι τους, μολονετοῦτο, διὰ νὰ μᾶς κάνουν δεσπέτο, ἔμειναν εὐχαριστημένοι νὰ τὴν ἔχουν καὶ ἐκεῖνοι. Τὸ ὅμοιον ἔκανον καὶ εἰσὲ ἕτεραις δουλιαῖς καὶ τάξαις τοῦ τόπου, ὅπου ἦταν εἰς τιμὴν καὶ δόξαν ὁλωνῶν τῶν ἀνθρώπων, διότι περίσσια τὰ ἐπήρανε ἀπάνου τους, διότι ἡ δικαιοσύνη δὲν τοὺς ἐπαίδευε καὶ τὴν καταφρονοῦσαν καὶ φόβο κανένα δὲν εἶχαν ἀπὸ τινάν. Καὶ διὰ πλέον βεβαιοσύνην τῆς ἀληθείας εἰς ὅσα ἐδιηγήθηκα διὰ τὸν λαὸν ἐτοῦτον τὸ πῶς ὑπερηφανεύθη τόσον πολλὰ εἰς τρόπον ὁποῦ ἄνθρωπον κανένα δὲν ἐψηφοῦσαν, διὰ τὸ ὁποῖον θέλω διηγηθῆ, ὁποῦ εἰς τὸν καιρὸν ἐτοῦτον ἐσυνέβη εἰς ἕνα πρεβεδοῦρον, ὁποῦ ἦλθε διὰ τὴν κυβέρνησιν τοῦ λαοῦ ἐτούτου, ὀνομαζόμενος Γερόλυμος Πέμπος· τὸ τί ἀνυποληψία τοῦ λαοῦ! Ἐτοῦτος ὁ ἀφέντης ἐκράτησε ὅλον τὸν καιρὸν τῆς κυβερνήσεώς του πλέον λογαριασμὸν ἀπὸ τοὺς ποπολάρους, παρὰ διὰ τοὺς ἄρχοντας· τῶν ὁποίων ποπολάρων ἔκαμε περίσσιαις χάραις καὶ ἐτίμα πολλὰ αὐτοὺς, μὲ τὸ νὰν τοὺς κράζῃ τὸ συχνὸ νὰ τρῶνε εἰς τὸ τραπέζι του μὲ δαύτονε· ὅμως ὅ,τι χάρι καὶ τιμὴν κάνουν τῶν χοντρῶν ἀνθρώπων δὲν τὸ γνωρίζουνε, ὁμοίως καὶ πᾶσαν ἄλλην καλοσύνην. Ἐτοῦτοι πάλε διὰ νὰ τοῦ ἀντημέψουν μέρος ἀπὸ ταῖς χάραις καὶ ἀγάπαις ὁποῦ ἐλαβαίνανε, δὲν ἠθέλησαν νὰ τοῦ πλερωθοῦν τὸ κουμέρκι εἰς ὅσα πράγματα ἔβγαλε καὶ ἔπεμψε εἰς τὴν Βενετίαν, διότι τὴν χρονιὰν ἐκείνην εἴχανε παρμένο οἱ ποπολάροι τὸ δάτζιο τῆς δουάνας· καὶ ὅταν ἔσωσε τὸν καιρόν του καὶ ἦλθε ὁ ἄλλος πρεβεδοῦρος εἰς τὸν τόπον του, ἐτοῦτοι οἱ ποπολάροι ἤθελαν νὰν τὸν κατεβάσουν ἀπὸ τὸ κάστρο κάτου εἰς τὴν χώρα μὲ τιμὴ, ὡς εἶνε ἡ συνήθεια τοῦ τόπου ὁποῦ οἱ ἄρχοντες κάνουν πολλῶν ἀφεντάδων, ὅταν ὁ λαὸς λαβαίνῃ καλὴν κυβέρνησιν ἀπ' αὐτούς· διὰ τὸ ὁποῖον τοὺς εὐχαρίστησε κατὰ πολλὰ εἰς τέτοια καλοσύνη, ὁποῦ εἰς τὸν λόγον του εἶχαν βουλὴ νὰ κάμουν· ἀμὴ διατὶ ἐγνώριζε, ὅτι ἡ τιμὴ τῶν ποπολάρων δὲν ἠμπόρειε νὰ τὸν ὠφελήσῃ, ὡσὰν ἐκείνη ὁποῦ ἤθελε λάβει ἀπὸ τοὺς ἄρχοντας, ὅποτε ἐκεῖνοι ἤθελαν νὰ τοῦ κάμουν, διὰ τοῦτο ἔβαλε καὶ τοὺς ἐπερικάλεσε ὅτι νὰ τοῦ κάμουν

ἐτοῦτην τὴν καλοσύνην· διότι δὲν ἐπέρνα καλὴ ἀγάπη ἀνάμεσον τους, διότι εἰς ὅλον τὸν καιρὸν τῆς κυβέρνησίς του ἐστάθη πάντοτε ἐνάντιός τους, καὶ εἰς ὠφέλειαν τῶν ποπολάρων· μάλον-τοῦτο ἀπὸ περίσσιαις παρακάλεσαις οἱ ἄρχοντες ὑπεσχέθησαν νὰ τοῦ κάμουν, λογιάζοντας πῶς νὰ ἔχῃ καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ λαοῦ εἰς ἕναν καιρὸν, καὶ ἔτζι οἱ ἄρχοντες τὸν ἐκατέβασαν μὲ παῤῥησίαν πολλήν. Τῶν ποπολάρων ἐκακοφάνη, διατὶ ἠθέλησε κάλλιον νὰ λάβῃ τοὺς ἄρχοντας παρὰ αὐτούς· διὰ τοῦτο ἐστάθησαν εἰς ἕναν τόπον τῆς χώρας, εἰς τὸ ἔξω μακελιό, εἰς τὴν ἐνορίαν τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος, καὶ ἐκεῖ τὸν ἐκαρτεροῦσαν ὁποῦ εἶχαν νὰ τὸν ἀπεράσουν, καὶ στέκοντας κατ᾽ ἔμπροσθεν τοῦ προσώπου του καὶ τὸν ἐπερίπαιζαν λέγοντάς του λόγια ἀναμπαικτικὰ ὡσὰν νὰ μὴν ἤθελαν τὸν γνωρίζει, καὶ νὰ μὴν ἤθελαν λάβῃ ἀπὸ τὸν αὐτὸν ἀφέντη κάμμία τιμὴ καὶ καλοσύνη, μόνον νὰ τὸν εἶχαν ἐχθρὸν, καὶ μήτε τὸν ἐντράπηκαν· καὶ ἀφόντας τὸν ἐπιθώσανε εἰς τὸ σπίτι ἐκεῖνο, ὁποῦ ἦτον ἑτοιμασμένο νὰ κατοικήσῃ, διότι τὸν ἐκατέβασαν μὲ παῤῥησίᾳ ἐπὶ θρόνου εἰς μία καθήκλα, ἦλθον οἱ καπουριόνοι κατ᾽ ἔμπροσθεν τοῦ λαοῦ ὁλουνοῦ, ὁποῦ ἦτον γιομάτο τὸ παλάτι, καὶ τοῦ λέγουν μὲ τρόπον σκληρὸν καὶ ἀδιάντροπον δός μας τὰ ἄσπρα ὁποῦ μᾶς χρεωστᾷς διὰ τὸ κουμέρκι εἰς τὸ πρᾶγμα ὁποῦ εὔγαλες καὶ ἔπεμψες εἰς τὴν Βενετία, ἀλλέως δὲν θέλομεν σὲ ἀφήσει νὰ εὐγάλῃς τὰ ῥοῦχά σου ἀπεδῶθε καὶ ἤξευρέ το! καὶ παρευθὺς εὐγῆκαν ἀπὸ τὸ παλάτι καὶ ἐπῆγαν ἔξω, καὶ ὅσοι εὑρέθηκαν ἐκεῖ εἰς τὸ πρᾶγμα τοῦτο ἐφρίξανε εἰς τόσην ἀποτζιποσύνη, ὁποῦ εἶδον τῶν ἀνθρώπων τούτων, καὶ ὁ ἀφέντης ἔμεινεν ὡς νεκρός, καὶ ἐκεῖνος τοὺς ἀπηλογήθη, ὅτι μετὰ χαρᾶς νὰ σᾶς τὰ δώσω· καὶ ὅταν ἠθέλησε νὰ λάβῃ τὰ ῥοῦχά του εἰς τὸ καράβι δὲν τ᾽ ἀφήσανε νὰ τὰ βάλῃ ὥστε ὁποῦ τοὺς τὰ ἔδωκεν ἀπάνω εἰς ἕνα ἄσπρο· μάλιστα ἠθέλησαν καὶ περιπλέον νὰν τοῦ ἀνοίξουν καὶ ταῖς κασσέλαις του νὰ ἰδοῦν ἂν ἔχῃ μέσα κόντραπάντα, καὶ δὲν τ᾽ ἀφήσανε, πρᾶγμα ὁποῦ ἕτερος ἄνθρωπος φαίνεταί μου ποτὲ δὲν ἤθελε τὸ κάμῃ εἰς τέτοιους αὐθέντας· ἀμὴ

καλὰ νὰ πάθη, καὶ ἀπὸ τοῦτο ἂς λογιάση πᾶσα ἄνθρωπος τὸ τί λογῆς καπνοὺς καὶ λογισμοὺς εἶχον οἱ ἄνθρωποι ἐτοῦτοι.

Ἔκαμαν κονσέγιο εἰς τὸν καιρὸν ἐκεῖνον οἱ ἄρχοντες καὶ ἐψήφισαν διὰ ἀμπασαδόρον τὸν Σ. Μιχέλη Φασόη τὸν ἄνωθεν σύνδιχον διὰ νὰ ὑπάγη εἰς τὴν Βενετίαν· καὶ πέρνωντας γραφαῖς ἀπὸ τὸν ἀφέντη τὸν κομισάριον ἐπῆγε διὰ νὰ γυρέψη τὸν ἴδιον ἐδικόν του ἀμπασαδόρον, ὁ ὁποῖος ἦτον ὁ Ἀναστάσης ὁ Λόξος, καραβοκύρης τῶν φριγάδων· καὶ ὅταν ἔφθασαν εἰς τὴν Βενετίαν καὶ οἱ δύω τὰ ὅσα ἐπεθύμα πᾶσα ἕνας ἐζήτησαν τῆς ἀφεντείας. Ὅμως ἔλαβε ὁ ἀμπασαδόρος τῶν ἀρχόντων τὸ ὅτι ἐζήτησε, ἤγουν τὸν ἀφέντην τὸν Τζιβρὰν διὰ κριτή τους μὲ ἄπασαν ἐξουσίαν καὶ τὸν ἄλλον τὸν ἀποπῆραν μὲ μάνητα λέγοντές του τὸ πῶς δὲν ἔπρεπε νὰ πάγη ἐμπρός τους μὲ ὄνομα ἀμπασαδόρου, μόνον κουμέσος τοῦ λαοῦ, διότι δὲν τοὺς πρέπει αὐτουνῶνε νὰ δίδουν τέτοιον ὄνομα ἐκείνων ὁποῦ ἔρχονται νὰ προσφέρουν ταῖς ὑπόθεσαίς τους, λέγωντάς των περιπλέον νὰ στραφῇ ὀπίσω, διότι ἔδωσαν ὀρδινιὰ νὰ κρίνη ὅλαις τους ταῖς διαφοραῖς ὁ ἀφέντης ὁ Τζιβρᾶς. καὶ ἔτσι ἐστράφησαν καὶ τὰ δύο μέρη. Ἀμὴ οἱ πολῖται ἔλαβον μεγάλην εὐχαρίστησιν, διατὶ ἔδωσαν τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἄνωθεν ἀφεντὸς διὰ νὰ κρίνη τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, ὡς καθὼς τὴν ἀπεθυμοῦσαν· ὅμως ὁ ἀφέντης ἐτοῦτος ἐβάλθη εἰς ὀρδινίαν νὰ τὸ κάμη, καὶ ἔτζι ἐπρόσταξε τὸν λαὸν ὅτι νὰ ἐτοιμασθοῦν ὅλοι τους διὰ νὰ ἀπεράσουν κατ' ἔμπροσθέν του διὰ νὰ γράψη τοῦ πᾶσα ἑνὸς τὸ ὄνομά του, ὡς ἦτανε ἡ γνώμη ἡ ἀφεντική, καὶ ἔτζι νὰ ὑποταχθοῦνε εἰς πᾶσαν ταπείνωσιν καὶ εἰρήνην διὰ νὰ σβύσουν τ' ἀπερασμένα τους φταισίματα, καὶ νὰ μὴν γένη ἀλλέως, διότι καὶ θέλουν παιδευθῇ κατὰ πολλὰ, ἀμὴ ἄπασα φορὰ, ὁποῦ τὸ κάμουν, ὁ πρέντζιπες θέλει λάβει εὐχαρίστησιν καὶ ἐκεῖνοι θέλει λυτρωθοῦν ἀπὸ τὰ κίνδυνα τῆς παίδευσις· μόλον ἐτοῦτο δὲν ἠθελήσανε νὰ τὸ κάμουν, μόνον ἐπρόσταξε νὰ γένη ἡ ὀρδινιὰ τῆς συμάζωξις ἐτούτης τὴν ἐρχομένην Κυριακήν, καὶ νὰ συμμαζωχτοῦν ὅλοι εἰς τὸν Ἄμμον συμμὰ εἰς τὸ σπῆτι τοῦ ἄρχου τοῦ Δασκόνη, ἀλλέως καὶ δὲν τὸ

κάμουν θέλει τοὺς παιδεύσει κακὰ καὶ πικραμένα καὶ θέλει ἐξολοθρεύσει πολλοὺς ἀπὸ αὐτούς, οἱ ὁποῖοι ἦτον ἡ ἀρχὴ τοῦ σκανδάλου τούτου.

Ἦρθε ἡ ἡμέρα ἐκείνη τῆς Κυριακῆς, ἔπεμψε τὸ κάτεργό του εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον, ὅπου ὁ λαὸς εἶχε νὰ συμμαζωχθῇ. διὰ νὰ περάσῃ εἰς τὸ ῥόλο, ἤγουν διὰ νὰ γραφτοῦνε, καὶ ἐτοῦτο διὰ πᾶσα ἐνάντιο ὁποῦ ἠμπόρειε νὰ σηγείρῃ καὶ νὰ στέκεται ἐκεῖ καὶ διὰ φύλαξίν του. Ἔπειτα ἐπῆγε καὶ ἐκεῖνος ἐκεῖ μὲ τοὺς ἀνθρώπους, ὁποῦ εἶχε καμμία ἑξηνταρία Σκλαβούνους. Ἐμαζώχτηκε ὁ λαὸς ὅλος εἰς τὴν ἀπάνω μεριὰ τοῦ Ἄμμου εἰς τὸ πλάτωμα τῆς Κυρίας τῆς Φανερωμένης, ὁποῦ εἶναι ἀνάμεσα εἰς τὰ σπίτια ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἀπὸ τὸν γιαλὸ δὲν φαίνονται, μήτε ἀπὸ τὸ κάτεργο ξανοίγονται, δίδοντας λόγον τοῦ ἀφεντὸς μὲ τοὺς κουμέσους του τὸ πῶς ἐσυμμαζωκτήκανε ὅλοι ἐκεῖ καὶ τὸ τί προστάζει νὰ γένῃ. Τότες ὁ ἀφέντης εἶπε, ὅτι νὰ τοὺς δώσουν τ' ἄρματα καὶ μονετζίον διὰ νὰ περάσουν ἀρματωμένοι ἀπὸ 'μπρός του' καὶ ἀπὸ ἐτοῦτο τὸ ἔργο ἔπρεπε νὰ λογιάσουν οἱ παρασκοτελεμένοι τόση καλοσύνη ἀπὸ τὸν ἀφέντη ἐκεῖνον, καὶ ἔτσι παρευθὺς ἔδωσαν τοῦ καθενὸς ἕνα ἀρκουμποῦζα καὶ μερικῶν πίκα, λογιάζωντας ὁ ἀφέντης ἐτοῦτας, ὅτι ἐπειδὴ καὶ ἐσυμμαζωκτήκανε νὰ ἔχουν καὶ τὴν καλὴν γνώμην νὰ κάμουν τὴν ὑποταγὴν νὰ περάσουν, ὡς τοῦ ἐτάξανε. Ὅμως ἀφόντης ἐλάβανε τ' ἄρματα εἰς τὸ χέρι καὶ ἕτεραις ὀρδινιαῖς τοῦ πολέμου καὶ ἐδυναμώθησαν, τοῦ ἐμήνυσαν μὲ τοὺς ἴδιους κουμέσους τὸ πῶς δὲν θέλουν καμμίας λογῆς νὰ περάσουν, καὶ ἐτοῦτο διατὶ ἐφοβηθήκανε διὰ τὸ κάτεργο ὁποῦ ἤφερε ἐκεῖ, διὰ νὰ μὴν ἔχῃ γνώμην νὰ διαλέξῃ ὅλους ἐκείνους ὁποῦ ἤτανε ἡ αἰτία τῆς ἀνακάτωσης ἐτούτης. Καὶ ἀγροικῶντάς το ὁ ἀφέντης ἔμεινε ἐκστατικὸς καὶ περίσσια μετανωμένος διατὶ τοὺς ἔδωσε τ' ἄρματα εἰς τὸ χέρι καὶ τοὺς ἐδυνάμωσε, καὶ εἰς τοῦτο ἔκαμε σφάλμα μεγάλο, ἀμὴ ἐπλανήθη εἰς τὰ καλὰ λόγια, καὶ εἰς τὰ τασίματα ὁποῦ τοῦ κάμανε οἱ κουμέσοι ἔμεινε περίσσια

γελασμένος, καὶ πολλὰ τὸ ἐπικράθη εἰς τὸ γέλασμα ἐτοῦτο καὶ εἰς τὴν καταφρόνεση ὁποῦ τοῦ ἔκαμον· ἐσηκώθη ἀπ' ἐκεῖ περίσσια πικραμένος καὶ ἦλθε εἰς τὸ Φόρο μὲ θυμὸ καὶ ὀργὴ ἐναντίον τους, ἀμὴ τὸ πλέον εἰς τοὺς κουμέσους· ἔπειτα ἐσηκώθη καὶ τὸ κάτεργο ἀπὸ ἐκεῖ καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ Μόλο· ἀκλουθήσανέ τον καὶ οἱ κουμέσοι διὰ τὴν καλὴν τάξιν, ὅτι δὲν ἠμποροῦσαν νὰ κάμουν ἀλλέως παρὰ νὰ τὸν ἀκλουθήσουν, λογιάζοντας νὰ τοῦ δώσουν ἀπόγνωσιν εἰς τὰ ἄπρεπά τους καμώματα, ἀμὴ ἐκεῖνος ὁ φρόνιμος ἀφέντης ἐγνώριζε τὰ πάντα ὅλα ποῦθεν ἐπαρακινῶνταν, ἀμὴ δὲν τὸ ἔδειχνε ἀκόμη· τὸν ἀκολούθησαν καὶ ἓξ ὀκτὼ ἄρχοντες, διότι οἱ ἐπίλοιποι δὲν ἐπῆγαν διὰ νὰ μὴν δώσουν περισσότερον σκάνδαλον, καὶ ὅτι ἔσωσε εἰς τὸν Φόρον καὶ ἐμάκρυνε ἀπὸ τὸν λαὸν ἐσηκώθη καὶ ἔπιασε μὲ τὰ ἴδιά του χέρια ὁ ἴδιος ἀφέντης τοὺς αὐτοὺς κουμέσους ἀπὸ τὴν τραχηλιὰ μὲ θυμὸν μεγάλον καὶ λέγοντας τῶν ἀνθρώπων του, σιγουράρετέ μου τους ἐτούτους τοὺς καλοὺς καὶ ἐπάρετέ τους μέσα εἰς τὸ κάτεργο· καὶ ἔτζι ἐν τῷ ἅμα τοὺς ἔπιασαν καὶ τοὺς ἐπῆραν καὶ τοὺς τρεῖς εἰς τὸ κάτεργο, ἤγουν τὸν Μάρκον Γισκή, τὸν Χριστόδουλον Λιόν, καὶ τὸν Τζόρτζη Ῥοῦςσον, διότι ὁ Ζωναρᾶς ἐκαμώθη τὸ πῶς εἶχε χρεία νὰ κάμῃ εἰς τὸ σπίτι καὶ ἐπῆγε, ἀμὴ δὲν ἐγύρισε, καὶ δὲν εὑρέθη ἐκεῖ, διότι ὡς πονηρὸς ἐλογίασε ὅτι ἡ ἐργασίαις τους ἦτον διὰ νὰ παιδευθοῦν καὶ διὰ τοῦτο ἐπαραμέρισε τὸν κίνδυνον τοῦ θανάτου, τὸ ὁποῖον ὁ νοῦς του τὸ προφήτευε τὸ πῶς εἶχε νὰ τὸ πάθῃ, καὶ καλὰ τὸ ἐργάσθη· καὶ ἀφόντις τοὺς ἐπῆγον εἰς τὸ κάτεργο ἐμβῆκε καὶ ὁ ἀφέντης μέσα εἰς αὐτό, καὶ παρευθὺς ἐσηκώθη, καὶ εὐγῆκε ἔξω καὶ ἐπῆγε πρὸς τὰ μέρη τοῦ Κρύου Νεροῦ, ἀντίκρυτα τῆς χώρας, διὰ νὰ τοὺς φουρκίσῃ κατέμπροσθεν τοῦ προσώπου ὁλουνοῦ τοῦ λαοῦ, ἐκαλάρισε καὶ τὴν ἀντέναν, ὀρδίνιασε καὶ ἐκρέμασαν τὰ σκοινιά, ἔπεμψε καὶ ἐπῆρε τὸν εὐλαβέστατον πρωτοπαπᾶ τὸν Σαβραμάσαρον διὰ νὰ τοὺς πνευματέψῃ, ἦτον τὴν ὥραν ἐκείνην ἐφημέριος τῆς Ἁγίας Τριάδος εἰς τὴν χώραν, ἀντίκρυτα ἐκεῖ ὁποῦ ἄραξε· καὶ τὴν ὥραν ἐκείνην ὁποῦ τοὺς ἔπιασε ἐδόθη ὁ λόγος

τοῦ λαοῦ ἔξω εἰς τὴν Φανερωμένην, ὁποῦ τοὺς ἀκαρτεροῦσαν ἐκεῖ νὰ πάνε οἱ αὐτοὶ κουμέσοι διὰ νὰ τοὺς φέρουν λόγον τὸ πῶς ἀπεφασίσθη εἰς αὐτούς· ὅμως τοὺς ἔφεραν τὰ μαντάτα τὸ πῶς ὁ ἀφέντης ὁ κουμεσάριος τοὺς ἔπιασε καὶ τοὺς ἐπῆρε μὲ τὸ κάτεργο διὰ νὰν τοὺς φουρκίσῃ, καὶ παρευθὺς ἔδραμον μὲ σπουδὴν μεγάλην καὶ ἐσκόρπισαν ἀπὸ τοὺς ῥεπάρους τῆς χώρας, ἤγουν εἰς τὴν περιοχὴν τῆς θαλάσσης καὶ ἀντίκρυτα τοῦ κατέργου, ἤγουν εἰς τὸ Φλαρόμολο, καὶ ἀπεκεῖ τοὺς ἔσυρον περίσσιαις ἀρκουμπούζιαις τοῦ κατέργου ἐναντίον τοῦ ἀφεντὸς τοῦ κουμεσαρίου διὰ νὰ τὸν βλάψουν, τὸ ὁποῖον δὲν ἦτον ἀκόμη ἀρχμένο· ἐλάβωσαν καὶ δύο ἀνθρώπους ἀπ' αὐτό, δίδοντάς του φάσκελα καὶ λέγοντάς του μὲ φωνὴ δυνατή,—κερατὰ ξεχασμένε δὲν θέλωμε πλέον νὰ ἤμασθε σούδιτοί σας, μόνον θέλομεν τὸν Σπάνια, ἢ μὲ τὸν Τοῦρκο καλλήτερα παρὰ μὲ σᾶς τοὺς σκύλους,—σέρνωντάς του τὸ συχνὸ ἀρκουμπούζιαις. Τότε ἐγύρισε τὸ κάτεργο μὲ τὴν πλώρη καὶ ἔσυρέ τους δύο λουμπαρδίαις μὲ τὴν πάλα διὰ νὰ τοὺς σκιάξῃ νὰ φύγουν διὰ νὰ μὴν σκοτώσουν τοὺς ἀνθρώπους τοῦ κατέργου, ἀμὴ ἔσυρε καὶ ἐπῆγαν ἡ μπάλαις ψηλὰ εἰς τὰ βουνὰ τοῦ Ἁγίου Νικολάου τοῦ Χρυσοπλεύρη, καὶ ἐν τῷ ἅμα ἐτρούπωσαν ὅλοι τους ὀπίσω ἀπὸ τὰ σπίτια μὲ φόβον πολὺν καὶ ἔτζι ἔφυγαν ὅλοι τους καὶ εὐγῆκαν ἀπὸ τοὺς ῥεπάρους τῆς περιθαλασσίας καὶ ἐφυλάχθησαν εἰς τὸ Φόρο καὶ ἐκεῖ ἔκαμαν συμμαζωξη.

Εἶχε ἀλησμονήσει τὴν ὥραν ἐκείνην ὁ ἀφέντης ὁ Τζιβρᾶς ὁ κρίτης ἐτοῦτος νὰ πάρῃ τὰ παιδία του ὁποῦ εὑρισκόντανε εἰς τὸ μοναστῆρι τὸ φράγκικο ὀνομαζόμενο Σάντα Μαρία, ἔπεμψε τὸν κόπανο τοῦ κατέργου νὰ τὰ σηκώσῃ ἀπ' ἐκεῖ μὲ τὸν καπετάνιον τῶν Σκλαβούνων, καὶ τὸ κάτεργο ἔστεκε ἐκεῖ ἀντίκρυτα τοῦ μοναστηρίου διὰ νὰν τὰ περιλάβῃ, διότι οἱ ποπολάροι δὲν τὸ ἠξεύρανε, διατὶ ἂν τὰ ἤθελαν πιάσει μὲ ἐκεῖνα ἠθέλανε ξαγοράσει τοὺς κουμέσους σταινικῶς τοὺς μὲ μεγάλην του ἐντροπὴν καὶ καταφρόνεσιν· ἀμὴ μὴν ἠξεύροντάς το οἱ Σκλαβοῦνοι ηὕρηκαν τὴν στράτα ἀνεμπόδιστη καὶ τὰ ἐγλύτωσαν ἀπὸ ἐκεῖ μὲ σπουδὴ μεγάλη, τὰ

τὰ ὁποῖα ἦσαν μικρὰ ἕως ἑπτὰ ὀκτὼ χρονῶν ἕνα μὲ τ' ἄλλο, καὶ τὰ ἔμβασαν εἰς τὴν βάρκα· καὶ πηγαίνοντες εἰς τὸ κάτεργο, τὸ ἔμαθαν τὴν ὥραν ἐκείνην οἱ ποπολάροι καὶ μὲ θυμὸν μεγάλον ἐτρέξανε νὰ τὰ πάρουνε, καὶ βλέποντας πῶς τὰ εἶχαν ἀποκομμένα καὶ πᾶνε μισοστρατῆς τοῦ κατέργου τὰ ἔβαλαν χερικὸ ἀρκουμβουζίαις διὰ νὰ τὰ σκοτώσουν, ἀμὴ ὁ θεὸς ἐβοήθησε καὶ κανένα δὲν ἔβλαπτη καὶ ἐγλυτώσανε καὶ ἐμβήκανε εἰς τὸ κάτεργο, καὶ φοβιζάμενος ὁ λαὸς νὰ μὴν τοὺς μετασύρη μὲ τὸ κανόνι καὶ τοὺς σκοτώση, εὐγῆκαν ἀπὸ ἐκεῖ καὶ ἐστράφησαν εἰς τὸν Φόρον μὲ σπουδὴ καὶ ῥαθυμία πολλή· καὶ ἐκεῖ ἄρχισαν νὰ μαζόνουν ξύλα περισσὰ σωριάζοντάς τα διὰ νὰ κάψουν τὰ σπίτια τῶν ἀρχόντων, καὶ ἔτζι ἐπῆγαν νὰ δώσουν ἀρχὴ εἰς τὸ σπῆτι τοῦ Σ. Δὲ Σύλλα Σιγούρου διὰ νὰ τὸ κάψουν μὲ ὅλην του τὴν φαμελιάν τὴν ὥραν ἐκείνην· ἀμὴ ὁ νοικοκύρης ἐκεῖ δὲν ἦτον καὶ βλέποντας τὰ παιδιά του καὶ ἡ ἐπίλοιπή του φαμελιά, ὅπου ἦσαν μέσα, τοὺς ἔπιασε ἡ τρομάρα καὶ ἀρχηνίσανε ταῖς φωναῖς συντροφιασμέναις μὲ τὸ κλάψιμο εἰς τρόπον ὁποῦ τὴν καρδίαν τῶν ἀνθρώπων ἐῤῥάϊζαν τὴν ὥραν ἐκείνην καὶ εἰς σὲ λύπησιν μεγάλην τὸν ἔφερναν· ἀγροικῶντές τους καὶ περίσσιοι τζιταδῖνοι ἀπὸ τὸν φόβον τους ἐφυλακτήκανε εἰς τὸ κάστρο καὶ εἰς τοὺς κάμπους καὶ ἄλλοι εἰς ἑτέρους τόπους διὰ νὰ γλυτώσουν τὴν ζωήν των.

Ὅμως βλέπωντας τὰ γινόμενα ταῦτα ὁ ἐκλαμπρότατος ἀφέντης ὁ Σ. Χριστόφαλος ὁ Κανάλης ἄρχωντας τῆς Βενετίας, τὰ περίσσια κακὰ ὁποῦ ἐκινδυνεύσανε νὰ γείνουν εἰς τὴν χώραν διὰ τὴν ὑπόθεσιν ἐτούτην συντροφιασμένην μὲ συμφοραῖς καὶ βάσανα μεγάλα, ἐδιαμετρήθη ὅτι νὰ ὑπάγῃ νὰ μιλήσῃ τοῦ ἀφεντὸς τοῦ Τσιβρᾶ νὰ μὴ φουρκίσῃ τοὺς κουμέσους τοῦ λαοῦ, διότι ἅπασα φορὰ ὁποῦ τέτοιο πρᾶγμα κάμει ἔδιδε περισσότερην αἰτίαν καὶ ἀφορμὴν τοῦ λαοῦ νὰ σκληρευθῇ περισσότερον καὶ νὰ γένουν περίσσια φονικὰ καὶ ἕτερα κακά, καὶ θέλουν ξεδικηωθῇ ἑπταπλασίως, καὶ θέλει σηγείρει πλέον κακὸ παρὰ ὠφέλεια, ὁμοίως καὶ ἕτερα δίκαια περίσσια ὁποῦ εἰς τὴν ὑπόθεσιν ἐτούτην τοῦ ἐπρόσφεραν, καὶ

ἦτον χρειαστικά, διότι ἡ δικαιοσύνη τὴν ὥραν ἐκείνην δὲν ἠμπόρεις νὰ ξεδικηωθῇ εἰς αὐτούς· διὰ τοῦτο λοιπὸν ἦτανε πρεπούμενο νὰ τοὺς ἀφήσῃ, καὶ θέλει νὰ ἔλθῃ ὁ λαὸς νὰ τὸν προσκυνήσῃ καὶ νὰ πάρουνε συμπάθειο εἰς τὸ πταίσιμό τους· καὶ εἰς τρόπον ἐτοῦτον τὰ σκάνδαλα θέλουν εἰρηνεύσει καὶ ἡ τιμὴ ἡ ἀφεντικὴ νὰ μείνῃ εἰς τὸν τόπον της, διότι ὁ πρέντζιπες πάλι ἔχει καιρὸν νὰ κάμῃ ὅ,τι θέλει, καὶ νὰ τὰ ἀνταμείψῃ ἑπταπλασίως τοῦ πάσα ἑνός, εἰς τὴν ὥραν ἐκείνην νὰ τοὺς ἀφήσῃ· καὶ ἐν τῷ ἅμα ἐπῆγε εἰς τὸ κάτεργο καὶ ηὗρε τὸν ἀφέντη τὸν κουμεσάριον καὶ τοῦ ἐμίλησε εἰς τὸν ἄνωθεν τρόπον, τὸ πῶς ἦτανε πλέον καλήτερα νὰ γένῃ ἔτζι παρὰ νὰ δώσῃ θάνατον τῶν τριῶν ἀνθρώπων ὁποῦ δὲν ἄξιζαν τίποτες, καὶ ἔπειτα νὰ σηγείρουν περισσότερα κακὰ παρὰ ὁποῦ ἀξίζουν ἐκεῖνοι· ἔκαμε τὸν λαὸν καὶ ἐκατάπαυσε ὥστε νὰ φέρῃ ἀπόκρισιν· καὶ γροικῶντάς το ὁ ἀφέντης ὁ κουμεσάριος εὐχαριστήθη νὰ τὸ κάμῃ, καὶ ἔτζι ἐλύτρωσε τοὺς κουμέσους ἀπὸ τὸν θάνατον, καὶ ἐγράφη πάλε μὲ τὸ κάτεργό του εἰς τὸ Μόλο καὶ εὐγῆκε ὄξω εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Νικολάου τοῦ Μόλου, καὶ ἐκεῖ ἦλθε ὁ λαὸς ὅλος καὶ τὸν ἐπροσκύνησε, καὶ ἐπῆραν συμπάθειο εἰς τὰ πταισίματά τους καὶ τοὺς ἔστρεψε τοὺς κουμέσους ὀπίσω ὕγιους καὶ ἄβλαβους, καὶ εἰρηνευτήκανε ἡ δουλιαῖς, καὶ τὰ σκάνδαλα ἐσιώπησαν καὶ ἐκαταπράϋνε τὰ πάντα ὅλα καὶ ἔγινε μεγάλη χαρὰ εἰς ὅλους, καὶ τὰ πράγματα ἀπερνοῦσαν μὲ εἰρήνην καὶ σιωπὴν ἕως εἰς κάποιον καιρόν.

Ἀμὴ ὅταν οἱ κατώτεροι ἀρχινήσουν ν' ἀποτζιπόνουνται τοὺς μεγαλητέρους καὶ χάσουν τὴν ὑπόληψιν τὴν προτήτερην ὁποῦ τοὺς ἐκρατοῦσαν, δύσκολα εἶναι πλέον νὰ γυρίσουν εἰς τὴν προτήτερήν τους τάξιν· μία βολά, λέγει ὁ χωρικὸς λόγος, ἐπῆρε τὸ κουπί τους νερό, καὶ ἐνοστίμισέ τους ὁ χορὸς τῆς ὑπόθεσις ἐτούτης τὸν ἀκλουθοῦν, διότι εἶδον καὶ τὰ πράγματα τοὺς ἐπήγαιναν καλὰ καὶ τοὺς ἄρεσε· εἶχαν καὶ οἱ καπουριόνοι καὶ κουμέσοι διάφορο, καὶ ἔσεκαν μὲ παῤῥησία πολλή· δὲν ἦτανε μαθημένοι νὰ τὰ ἔχουν ἐτοῦτα· καὶ τοὺς ἐκακοφαινότουν τὸ λοιπὸν νὰ τὰ χάσουν,

καὶ δὲν τοὺς ἀπήντα νὰ σιωπηθοῦν ἡ δουλιαῖς, διὰ τοῦτο ἦταν δύσκολο νὰ τὰ λησμονήσουν καὶ νὰ καταπραΰνουν πλέον διατὶ τὸ διάφορο δὲν τοὺς ἄφινε, ἔξω μὲ μεγάλην παίδευσιν· διὰ τοῦτο ἀρχίνησαν πάλι εἰς ὀλίγον καιρὸν νὰ στρατεύσουν τὰ πρῶτά τους καμώματα, μάλιστα ἐκεῖνα καὶ χειρότερα, διότι ἀπὸ ταῖς καρδίαις τους ἡ ἐχθρεία· καὶ ἐτοῦτο διὰ νὰ τοὺς φέρῃ ὁ διάβολος εἰς ξεκουμπισμὸ, ὡς τὸ ἐπάθανε κ' ὅλας αὐτοὶ οἱ πρῶτοι· καὶ ὅλο ἔβριζαν καὶ ἐκαταφρονοῦσαν τοὺς ἄρχοντας κατὰ πολλὰ, καὶ οἱ ἄρχοντες, ὡς φρόνιμοι, ἐκαμόνουντα πῶς δὲν ἠξεύρουν τίποτας, ἕως νὰ ἔλθῃ ὁ καιρὸς νὰν τοὺς τὰ ἀνταμείψουν ἑπταπλασίως, καὶ διὰ τοῦτο ἔστεκαν τιμωρημένοι ὡσὰν τοὺς Ἑβραίους μὲ σιωπὴν καὶ ὑπομονὴ μεγάλη, μάλιστα οἱ Ἑβραῖοι εἰς τὸν καιρὸν ἐκεῖνον εἶχαν περισσότερην ἐξουσίαν παρὰ τοὺς ἄρχοντας· καὶ περιπλέον εἰς τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, ἤθελε συνέβη καὶ κανένας ἄρχοντας ἤθελε ἔλθει εἰς σύγχισιν μὲ κανέναν ποπολάρον, ὡς συμβαίνει περίσσιαις φοραῖς εἰς τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ, ἐσυμμαζονόντανε τριακόσιοι εἰς ἐνάντιον τοῦ ἄρχοντου καὶ τὸν ἀποκλειοῦσαν εἰς τὸ σπίτι του, καὶ δὲν ἐτρόμα νὰ εὔγῃ ἔξω ἕως νὰ φτιασθοῦν ἡ δουλιαῖς τους μὲ τὸ μέσον ἑτέρων φίλων, καὶ στενεμένος ὁ ἄρχοντας ἐσύγκλινε εἰς τὴν ἀγάπην.

Μὴν ἠμπορῶντας τὸ λοιπὸν πλέον οἱ αὐτοὶ ἄρχοντες νὰ ὑποφέρουν ταῖς περίσσιαις ἀποτζιπομάραις καὶ ἄπρεπαις τάξαις τοῦ λαοῦ ἐτούτου, ὅπου μὲ τόση ἀγνωσία καὶ ἄμετρην ἐπαράκαναν παρὰ πολλὰ τὰ κακά τους, ἀποφασίσανε νὰ πέμψουν ἀμπασαρία εἰς τὴν Βενετίαν διὰ νὰ πέμψουν ἕναν κριτὴ νὰ τοὺς παιδεύσῃ, διότι ἐγίνηκαν ἀνυπόφοροι εἰς τόσαις τους ἄπρεπαις τάξαις, καὶ νὰ εἰρηνεύσουν καὶ τὰ πταισίματά τους, ὅτι πολλὰ κακὰ ἔκαναν, καὶ δικαιοσύνην δὲν ἐφοβοῦνταν, ὡς τὰ πάντα φαίνονται γραμμένα καὶ ξεκαθαρισμένα εἰς τὸ προτζέσο, ὅπου τοὺς ἐφορμάρανε ὁ ἀφέντης ὁ Τζιβρὰς ὁ κουμεσάριος. Καὶ ἔξω ἔκραξαν κονσέγιο καὶ ἐψήφισαν διὰ ἀμπασαδόρον τὸν Σ. Εὐστάθιον Γαρζόνη διὰ νὰ ζητήσουν κριτὴ τὸν ἐκλαμπρότατον ἀφέντην Ἀντώνιον Πι-

ζάνη, ὁ ὁποῖος εἰς τὸν καιρὸν ἐκεῖνον εὑρισκότουνα γκενεράλες τῶν τριῶν νησίων τοῦ λεβάντε, ἤγουν τῶν Κορφῶν, Κεφαλλονιᾶς καὶ Ζακύνθου, ὁ ὁποῖος νὰ κάμῃ κάθε δικαιοσύνη ὁποῦ θέλει τοῦ φάνταςθῇ εἰς αὐτούς, καὶ ἔτζι τοῦ ἔδωσαν κάθε ἐξουσίαν νὰ κρίνῃ τὴν ὑπόθεσιν καταπάνου τοῦ λαοῦ ἐτούτου, καὶ ἐτοῦτο ἔγινε κατὰ τὴν ζήτησιν τοῦ ἄνωθεν ἀμπασαδόρου.

Εἰς τὸν καιρὸν ἐτοῦτον ἐπέμψανε καὶ οἱ ποπολάροι ἕναν κουμέσον εἰς τὴν Βενετίαν εἰς ἐνάντιον τῶν ἀρχόντων δίδοντάς του ὀρδίνιαν ὅτι νὰ γυρεύσῃ νὰ ἔχουν καὶ ἐκεῖνοι ἐξουσίαν νὰ κάνουν ἕναν ἀπὸ τοὺς ἐδικούς του εἰς ἅπασα ὀφίτζιο περὶ τῆς κυβερνήσεως τῆς χώρας καὶ ἀπάνω εἰς ὅλα τοῦ φοντέγιου τοῦ σιταριοῦ, καὶ ἐτοῦτο ὡσὰν ἰντερεσάδοι, τὸ ὁποῖο ἔγεινε διὰ βοήθεια ὁλουνοῦ τοῦ λαοῦ τοῦ νησίου, τόσον διὰ μεγάλους ὡσὰν καὶ διὰ μικροὺς, διὰ τοῦτο πρέπει τὸ λοιπὸν ὅτι καὶ αὐτοὶ ὁποῦ ἔχουνε ἰντερέσο νὰ βάνουν ἕναν ἐδικόν τους νὰ κυβερνᾷ καὶ νὰ βλέπῃ τὸ δίκαιό τους, ὁποῦ εἶναι καὶ περισσότεροι καὶ νὰ μὴν εἶναι μοναχοὶ οἱ ἄρχοντες· καὶ ὁ ἀμπαδασόρος τῶν ἀρχόντων ἀπηλογήθη, ὅτι ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ γυρεύουν νὰ ἔχουν τέτοιαν ἐξουσίαν, τὴν ὁμοίαν ζήτησιν πρέπει νὰ γυρεύουν καὶ τὰ ξωχώρια ὁποῦ ἔχουν πλέον δίκαιον ἀπὸ λόγου τους, διότι εἰς πᾶσα χρεία τοῦ πρέντζιπε εἶναι πάντα ἕτοιμοι καὶ πάντα πρόθυμοι εἰς τὴν δούλευσίν του, καὶ ἀπὸ τοῦ λόγου τους τοὺς ποπολάρους δὲν ἔχουν κάμμίαν βοήθειαν· ὁμοίως καὶ ἕτεροι ἄνθρωποι πρέπει νὰ γυρεύσουν νὰ ἔχουν ἐξουσίαν, καὶ εἰς τοῦτον τὸν τρόπον πρέπει νὰ εἶναι περίσσιοι ἐξουσιαςάδες καὶ κυβερνητάδες, καὶ σύγχυσι πολλὴ καὶ ἀντάραις δὲν θέλουν λείψει πολλαῖς. Ἀληθινὰ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἀπεθυμοῦν ταῖς δόξαις καὶ τιμαῖς καὶ ἐξουσίαις, ἀμὴ δὲν ἠμποροῦν νὰ ταῖς ἔχουν μόνον ὁ θεὸς ἔδωσε ταῖς χάραις μερικῶν καὶ ταῖς ἐξουσίαις, καὶ οἱ κατώτεροι νὰ ταῖς βλέπουν καὶ νὰ ταῖς τιμοῦν καὶ νὰ στέκωνται εἰς τὴν ὑποταγὴν τῶν μεγαλητέρων καὶ ἐξουσιαστάδων, κατὰ πῶς ὁ θεὸς ἐμοίρασε τὰ πράγματα, καὶ νὰ στέκωνται εἰς τὴν τάξιν τους, καὶ ὄχι πᾶσα νοῦ νὰ δοθῇ

νὰ ἐξουσιάζῃ, νὰ κάνῃ τὸν μεγάλον καὶ τὸν ἄρχον καὶ τὸν κυϐερνητὴν, χωρὶς νὰ τοῦ πρέπῃ, μόνον ὁ πάσα ἕνας νὰ γνωρίζῃ τὸν ἑαυτόν του.

Ὁμοίως ἀκόμη ἐγύρευαν νὰ κάμουν καὶ ἕναν ποπολάρον τζεσταδοῦρον, καὶ ἕτεραις ἄλλαις ζήτησαις πολλαῖς καὶ ἄπρεπαις ἐζητοῦσαν, ἡ ὁποίαις ἐπαρακινώντατε ἀπὸ περίσσια ὑπερηφάνεια ὁποῦ εἶχανε καὶ ἀπὸ ὀλίγη γνῶσίν τους, καὶ δὲν τοὺς ἀπάντα νὰ στέκουνται, ὡς ἐςέκανε καὶ οἱ πατέρες τους εἰς τὴν τάξιν καὶ ὑποταγὴν, ἀμὴ ὡσὰν εὑρεθήκανε ἀνεμπόδιστοι εἰς τὰ καμώματά τους, ἐψήλωσε ὁ νοῦς τους εἰς περίσσιαις δουλιαῖς λογιάζοντες τὸ πῶς θέλουν ταῖς ἔχουν ὅλαις κατὰ τὴν ὄρεξίν τους, καὶ διὰ τοῦτο ἐζήτησαν πράγματα τὰ ὁποῖα δὲν τοὺς ἔστεκαν, μήτε τοὺς ἐπαρθένευαν νὰ ἔχουν τέτοιαις ἐξουσίαις, μόνον νὰ στέκωνται εἰς τὸν τρόπον ἐκεῖνον ὁποῦ ἐστέκανε καὶ οἱ προπάτορές τους μὲ τοὺς ἄρχοντες· ὅμως μὲ τὸν καιρὸν τὰ ἔχασαν ὅλα, διατὶ τὸ ἐπαράκαναν καὶ κατὰ πῶς ἀτοί τους ἐκρατώντανε, ἔτζι ἐλόγιαζαν νὰν τοὺς ἔχουν καὶ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι· ὅμως ἡ δικαιοσύνη τοὺς ἔστρεψε μὲ λόγια φοϐεριστικὰ καὶ νὰ μὴν ἔχουν τέτοιους λογισμοὺς καὶ νὰ γυρεύουν τὴν δουλιάν τους καὶ νὰ ςέκωνται φρόνιμα εἰρηνικὰ καὶ καλὰ εἰς ὑποταγὴν, ὡσὰν ἔστεκαν οἱ πατέρες τους ὅλον τὸν καιρὸν τὸν ἀπερασμένον, καὶ ἔτζι ἐστράφη ὁ αὐτὸς κουμέσος ὀπίσω εἰς τὴν Ζάκυνθον ἀπὸ τὴν Βενετίαν δίχως νὰ λάϐῃ κανένα ἀπὸ τὰ ὅσα ἐζήτησε, διότι δὲν ἤτανε ζητήματα πρεπούμενα, ὅτι δὲν τοὺς ἔπρεπαν ὡς ἄνωθεν εἶπα· καὶ ἀγροικῶντάς τα ὁ λαὸς ἐμπήκανε σὲ περίσσια τιμωρία.

Ἔπειτα ἀπὸ ἐτοῦτο ἦλθε ὁ ἀφέντης ὁ Πιζάνης ὁ γγενεράλες τῶν τριῶν Νησίων διὰ νὰ κάμῃ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ λαοῦ κατὰ τὴν προσταγὴν τοῦ ὑψηλοτάτου Σενάτου ὁποῦ τοῦ ἦλθε ἀπὸ τὴν Βενετίαν, καὶ ἐκεῖ ὁποῦ οἱ ἄρχοντες ἤλπιζον νὰ τὸν ἔχουν βοηθόν τους ὡσὰν ἐκεῖνοι ὁποῦ εἶναι ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ δίκαιου, καὶ ὡσὰν καλὸς κριτὴς νὰ ἦναι ἐνάντιος τῶν ἀπειθῶν καὶ σκανδαλοποιῶν ἀνθρώπων ὁμοῦ καὶ ῥιμπέλων τοῦ πρέντζιπέ τους, ἐφάνη ἐ-

νάντιος τῶν ἀρχόντων κατὰ πολλά, καὶ εἰς βοήθειαν τῶν ποπολάρων, καὶ ἐκεῖ ὁποῦ ἦσαν πταίσταις καὶ ἔπρεπε νὰ μὴν φαίνωνται εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ κριτῆ μήτε εἰς τὸ παλάτι νὰ πηγαίνουν, μόλον τοῦτο αὐτοὶ ἐπήγαιναν θαῤῥετὰ ὡσὰν νοικοκυραῖοι νὰ μπαίνουν καὶ νὰ βγαίνουν ὅποιαν ὥραν ἤθελαν, καὶ νὰ στέκωνται κατ' ἔμπροσθεν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ κριτῆ, ὡσὰν νὰ μὴν ἤθελε εἶναι πταῖσται, χωρὶς κανένα φόβον, καὶ ὅλοι τοῦ παλατιοῦ οἱ ἄνθρωποι ἐκρατοῦσαν μὲ δαύτους καὶ εἰς ἐνάντιον τῶν ἀρχόντων· πρᾶγμα ὁποῦ ὅλοι ἐφρίξανε εἰς τέτοια ἀπρεπεῖα ἀνόλπιστη· διὰ τοῦτο πρέπει ὁ κάθε ἄνθρωπος νὰ λογιάση διὰ ποίαν ἀφορμὴν οἱ πταῖσται ἐτοῦτοι, ὄντας πταῖσται κατὰ πολλὰ καὶ ῥέμπελοι τοῦ πρέντζιπέ τους, νὰ ἔχουν τόσον θάῤῥος μὲ τὸν κριτήν τους, παρὰ διὰ κάποιαν αἰτίαν, καὶ ἐτοῦτο εἶναι σημάδι φανερὸ ὁποῦ πάσα ἕνας ἠμπορεῖ νὰ τὸ λογιάση, καὶ τόσο περισσότερο ὁποῦ βλέποντες καὶ περιπλέον τὴν μεγάλην ἔχθρητα καὶ ὀργὴν ὁποῦ δίχως κάμμίαν αἰτίαν εἶχε κατ' ἀπάνω τῶν ἀρχόντων καὶ χωρὶς νὰ τοῖς γνωρίση εἰς κάνένα πταίσιμο, καὶ ἐτοῦτο δὲν ἦταν δι' ἄλλο παρὰ διὰ νὰ μᾶς παιδεύση ὁ Θεὸς διὰ ταῖς ἁμαρτίαις μας καὶ νὰ τιμωρηθοῦμε, καὶ ὄχι διὰ ἄλλην αἰτίαν.

Ἀμὴ διατὶ πάλε ὁ ἀφέντης ὁ Θεός, ὁποῦ ὡς δίκαιος κριτὴς θεωρεῖ τὰ πάντα ὅλα, δὲν ἀφίνει τοὺς δίκαιους νὰ κακοπέσουν καὶ μήτε νὰ λάβουν κάμμίαν ἀδικίαν εἰς κάνένα τρόπον, μάλιστα εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἔχουν τὴν ἐλπίδα εἰς τὴν χάριν του, ἀγκαλὰ καὶ εἶνε ἁμαρτωλοί, μόλον τοῦτο θέλει ὅτι οἱ πταῖσται ἐκεῖνοι ὁποῦ μὲ ταῖς συνεργείαις τοῦ διαβόλου βούλονται νὰ κάνουν πᾶσαν κακὴν ἐνέργειαν ὁποῦ νὰ ἠμπορέση νὰ τοὺς ἀφανίση ἀπὸ τὸ πρόσωπο τῆς γῆς διὰ νὰ μὴν λάβουν κάμμίαν του εὐχαρίστησι καὶ βοήθειαν ἀπὸ τοὺς ἄπρεπους τους λογισμοὺς καὶ νὰ φανερώση τὴν ἀλήθειαν τὰ βάλη τὸ δίκαιον εἰς τὸν τόπον του, διότι ἄλλο ἐβουλόντανε ἐκεῖνοι νὰ κάμουν ἐναντίον τῶν ἀρχόντων καὶ ἄλλο τοὺς ἐσυνέβη, καὶ ἐσύντριψε τοὺς ἄπρεπούς του λογισμούς.

Ἔκαμε λοιπὸν καὶ αὐτὸς ὁ ἀγαπημένος τους κριτὴς τοὺς ὡρ-

γίσθη κατὰ πολλὰ, εἰς τρόπον ὁποῦ τοῦ ἔδωσαν αἰτία καὶ τοὺς ἐ-
καταχάλασε καὶ τοὺς κατεπόντισε, καὶ ἐπήγανε κακῶς κακοῦ, καὶ ἐκείνους ὁποῦ τοὺς ἐμίσα καὶ δὲν ἤθελε νὰ τοὺς βλέπη περίσσια τοὺς ἀγάπησε καὶ τοὺς ἔδωκε τὸ δίκαιό τους, ὡς καθὼς τὸ ἀπεθυμοῦσαν, καὶ ἡ αἰτία ἦταν ἐτούτη.

Ἠξεύρομε καλὰ ὅτι ὅσοι κάνουν χάριν ἀφύσικων ἀνθρώπων δὲν τὸ γνωρίζουν, ἔτζι ὁ λαὸς ἐτοῦτος μὴν ἔχωντας τὸ φυσικὸ εἰς ταῖς ἀρχοντικαῖς ὑπηρεσίαις, καὶ νὰ ἐπιχειρίζεται μὲ ἀφεντάδες καὶ νὰ λαβαίνη χάραις, δὲν ἐγνώριζε ἐτούτην τὴν καλοσύνην ὁποῦ ὁ ἀφέντης ἐτοῦτος ἔκανε, τὸ ὁποῖον τοῦτο ἔδειχνε φανερὰ ἀμὴ δὲν ἐγνώριζε· ἤθελον περιπλέον νὰ λάβουν καὶ νὰ κάνουν τὰ ὅσα τοὺς ἔδιδε ἡ ὄρεξί τους, καὶ ἐτοῦτο εἶναι τῶν ἀφύσικων ἀνθρώπων, ἐπειδὴ ὅταν ὁ χοντρὸς ἄνθρωπος ἔμβη εἰς κάμμίαν ἀξίαν θέλει νὰ πάρη περισσότερο ἀπὸ ἐκεῖνο ὁποῦ τοῦ ἔρχεται. Ἔτζι καὶ ἐτοῦτοι, διατὶ ἀπότυχαν τὴν φιλίαν τοῦ ἀφεντὸς, δὲν τοὺς ἀπάντα ἐκεῖνο μόνον διὰ νὰ γλυτώσουν ἀπὸ τὰ πταίσματά τους τὰ περίσσια καὶ μεγάλα, καὶ νὰ δοξάσουν τὸν Θεόν, ἀμὴ ἤθελαν νὰ κυριεύσουν τὸν ἴδιον κριτὴ καὶ νὰ τὸν πέρνουν ἀπὸ τὴν μύτη καὶ νὰ κάνουν τὰ μαθημένα τους, ὅμως δὲν τοὺς εὐγῆκε καλὰ τὸ μυστήριό τους, διότι ὁ ἀφέντης, φρόνιμος καὶ μεγάλος, βλέπωντας ταῖς ἄπρεπαίς τους γνώμαις καὶ τάξαις, μὴν ἠμπορῶντας τὸ λοιπὸν νὰ τὸν ὑποφέρη τοὺς ὠργίσθη κατὰ πολλὰ καὶ διὰ τὴν πολλήν τους ὑπερηφάνειαν τοὺς ἐσυχάθη καὶ τοὺς ἄφησε, καὶ ἐτοῦτο βέβαια ἐγνωρίσθη φανερὰ τὸ πῶς ἦτον θέλησι θεοῦ καὶ ὄχι συνεργεία ἀνθρώπων, καὶ τοῦτο διὰ νὰ μὴν εὕρη τόπον ἡ ἀδικία, ὡς ἄνωθεν ἐξεκαθαρίσαμεν, καὶ καθίση εἰς τὸν θρόνον τῆς ἀληθείας καὶ διὰ νὰ καταχαλασθῆ τοῦ διαβόλου ἡ ἐργασία.

Φαίνεται λοιπὸν καλὰ τὸ πῶς ὡσὰν ἦλθε ἡ ὀρδινιὰ ἀπὸ τὸ ὑψηλότατο Σενάτο τῆς Βενετίας, ὅτι ὁ ἀφέντης ἐτοῦτος ὁ Πιζάνης νὰ τοὺς κρίνη εἰς τὸ πταίσιμο τῆς ῥεμπελιᾶς, ὁποῦ ὁ λαὸς ἐτοῦτος ἔκαμε, ὡς φαίνονται τὰ πάντα ὅλα γραμμένα εἰς τὸ πρωτ-

ζέσο όπου ἔγραψε κατ' απάνω τους ὁ αφέντης ὁ Τζιβρὰν ὁ κουμεσάριος, εἰς τὸ ὁποῖο ἐφαινόντανε καθαροὶ οἱ πταῖσται καὶ καπουριόνοι ὁποῦ ἔσερναν τὸν χορὸν ἐτοῦτον, καὶ ἦτον ἡ αἰτία τῆς ῥεμπελιᾶς ἐτούτης, ὡς ἄνωθεν εἴπαμεν, ἤγουν ὁ Γιάνης ὁ Βοτάνης, ὁ Χριστόδουλος Τζίμης λεγόμενος Κουτζομύτης, ὁ Νικολὸς Ἄμπραμος, ὁ Ἀντρίας καὶ Πιέρος ἀδελφοὶ Δρόσοι, ὀνομαζόμενο Σπυρίδες. Ἐτούτους τοὺς πέντε μόνον ἀπ' ὅλον τὸν λαὸν ἔκαμε καὶ ἐμπρεζενταριστήκανε ἡ δικαιοσύνη, ἤγουν ἦλθαν εἰς τὸ κριτήριον, καὶ ἐκεῖ ὁποῦ ἔπρεπε νὰ τοὺς βάλλῃ εἰς δυνατὴν καὶ σκοτεινὴν φυλακὴν καὶ μὲ τὰ σίδερα εἰς τὰ πόδια, ὡς τοὺς ἔπρεπε, αὐτὸς τοὺς ἔβαλε εἰς ἕνα σπιτόπουλο, ὁποῦ ἦταν εἰς τὴν αὐλήν του μέσα κτισμένο μὲ πηλόν, ὁποῦ μὲ πάσα παραμικρὸ σύνεργο τὸ ἔσπαγαν καὶ ἔφευγαν· καὶ ὡς καὶ ἐκεῖ ὁποῦ εὑρισκόταν εἰς τὰ δεσμὰ τῆς δικαιοσύνης ἔστεκαν καὶ ἀναγελοῦσαν καὶ ἐκαταφρονοῦσαν τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς ἔβριζαν, ὡς καθὼς ἐπεζοβγαίνανε εἰς τὸ παλάτι διὰ ταῖς δουλιαῖς· καὶ ἐτοῦτο ἦτον διὰ τὸ θάῤῥος· καὶ ὡσὰν ἄργησε νὰ τοὺς ξοφλήσῃ καὶ τοὺς ἐκράτειε ἐκεῖ κλεισμένους, δὲν τοὺς ἄρεσε ὁ τρόπος ἐτοῦτος, μάλιστα τοὺς ἐκακοφαινότανε, ὄχι νὰ προσπαθήσουν μὲ γλυκότητα καὶ μὲ ταπεινοσύνη νὰ λάβουν τὴν ἐλευθερίαν τους καὶ νὰ τὸν περικαλέσουν, ὡς ἦτανε τὸ πρεπούμενο, διὰ νὰν τοὺς ξοφλήσῃ καὶ διὰ νὰ μὴν χάσῃ τὴν καλὴν ὄρεξι καὶ γνώμη ὁποῦ εἶχε εἰς σὲ δαύτους, ἀμὴ διατὶ ὁ θεὸς ἤθελε, ὡς δίκαιος κριτής, νὰ κάμῃ μὲ τὸν τρόπον ἐτοῦτον νὰ ἔλθῃ ἡ ἀλήθεια εἰς τὸν τόπον της, ἐλογίασαν διὰ ἐτοῦτο ὅτι νὰ συμμαζωχτοῦν μία κυριακὴ καμμία χιλιάδα ἀπὸ αὐτούς, ἤγουν ἀπὸ τοὺς ποπολάρους, διὰ νὰ γυρεύσουν τὴν ξόφλησιν τῶν φυλακωμένων, λογιάζοντας ὅτι μὲ ἐτοῦτον τὸν τρόπον νὰ ὠφεληθοῦν, ὡς ἀπεθυμοῦσαν, ἀμὴ ἔκαμαν χειρότερον ἐδικόν τους, διότι ὁ θεὸς τοὺς ἐπῆρε τὸν νοῦν τους, καὶ δὲν ἤξευραν τὸ τί ἔκανον· καὶ ὅταν ἦλθε ἡ κυριακὴ ἡ εὐλογημένη, τὴν ὁποίαν ἠμποροῦμεν νὰ τὴν ὀνομάσωμεν κυριακὴ τῆς Ἁγίας Ἀνάστασις, ξάφνου ἐσυμμαζωχτήκανε τὸ ἀπόγιομα ἐκεῖνο, καὶ ὁ ἀφέντης δὲν τὸ ἤξευρεν, ἕως καμμία χι-

λιάδα ἄνθρωποι ἀπ' αὐτοὺς καὶ ἀπάνω εἰς τὴν Πλατεία 'Ρούγα συμὰ εἰς τὸ παλάτι του, ἀκόμη εἰς τὴν κάτου μεριὰ ὁποῦ ἦτον τὸ παλάτι τού, καὶ ἐτοῦτο εἰς τὸν καιρὸν ὁποῦ τὸ κάτεργό του ἔλειπε καὶ τὸ εἶχε στελμένο εἰς τὰ διβάρια τοῦ Βασιλαδιοῦ ἕως ὀγδοήκοντα μίλια μακρυὰ ἀπὸ τὴν Ζάκυνθο· καὶ γροικῶντας ὁ ἀφέντης ἐτούτην τὴν συμμάζωξιν ἐφοβήθηκε τὰ πολλά, λογιάζοντας μήπως καὶ ἐτοῦτοι ἐσυμβουλευθήκανε νὰ τοῦ πάρουν τοὺς φυλακωμένους καὶ νὰ τοῦ κάμουν καὶ ἐκεινοῦ κακό, ὡσὰν ὁποῦ τὸ κάτεργον ἔλειπε ἀπ' αὐτόνε, καὶ δὲν εἶχε τὴ δύναμί του· διὰ τὴν ἀφορμὴν ἐτούτη, ἐμπῆκε εἰς σὲ φόβο καὶ μεγάλη ἔγνοια καὶ τὴν ὥρα ἐκείνην τὸν εἶδα ἐγὼ Ἄντζολος Σουμάκης τοῦ ποτὲ Τζόρτζη ὁποῦ ξαποστάρικο ἐπῆγα εἰς τὸ παλάτι του διὰ νὰ ἴδω τὰ πάντα ὅλα ἕως τὸ τέλος τὸ τί εἶχαν νὰ ἔλθουν, μὴ βάνωντα κανένα κίνδυνον εἰς τὸν λογισμόν μου, τὴν ὥρα ἐκείνην, ἀμὴ διὰ νὰ ξανοίξω τὰ ἤθελαν συνέβη εἰς τοῦ λόγου του ἀπὸ τὸν λαὸν ἐτοῦτον τὸν πολλὰ ἠγαπημένον, καὶ τὸ τί τιμὴ ἤθελαν τοῦ κάμει διὰ πλερωμὴν τῆς ἀγάπης ὁποῦ τοὺς ἔδειχνε καὶ πρὸς ταῖς χάραις ὁποῦ τοὺς ἔκαμε, καὶ ἐξάνοιξα τὴν ὥραν ἐκείνην τὸ πῶς ἔμπηκε εἰς στενοχωρία μεγάλη, καὶ μήτε ποτὲ τὸ ἐλπίζανε ἀπ' αὐτοὺς τέτοια ἐργασία νὰ γενῇ χωρὶς τὴν βουλήν του πρὸς τὴν ἀγάπην ὁποῦ τοὺς ἔδειχνε καὶ πρὸς ταῖς χάραις ὁποῦ τοῖς ἔκαμε· καὶ ςέκωντας ἐγὼ ἐκεῖ καὶ θεωρῶντας νὰ ἰδῶ τὸ τέλος, βλέπω καὶ ἐμπαίνουν εἰς τὸ παλάτι του καμμία εἰκοσαρία ποπολάροι ἀπὸ τοὺς κακοὺς ἀσπροφορεμένους, καὶ ἐμπεζοβγαίνοντα ἔξω ὁ ἀφέντης εἰς τὴν σάλα τοῦ παλατιοῦ καὶ ἀπὸ μίαν μερίαν εἰς ἄλλην καὶ τὸ παλάτι δὲν τὸν ἐχώρα συλογίζωντας ὁ νοῦς του τὴν ὑπόθεσιν ἐτούτην· καὶ ἐκεῖ ἐξάνοιξε τοὺς ἀνθρώπους ἐτούτους ὁποῦ ἦλθαν ἀπάνου εἰς τὸ παλάτι καὶ ἐμπῆκε εἰς ἔγνοια περισσότερη· τότες μὲ εὔμορφον τρόπον λέγει, τί γυρεύουν ἐδῶ τὴν ὥραν ἐτούτην οἱ ἄνθρωποι ὁποῦ εἶνε ἐδῶ; πέτε των νὰ πάνε ὅλοι εἰς τὸ καλὸ νὰ κάμουν δουλιά τους, διότι ἐγὼ σήμερον δὲν κάνω κρίσιν μήτε δίδω ἀκρόασιν διὰ τώρα κανενὸς μήτε αὔριο, διότι ἔχω νὰ κάμω· καὶ ἔτζι τοὺς ἐβ-

γαλαν ἔξω οἱ ὑπηρέται λέγοντάς τους τὸ πῶς δὲν θέλει κανένα νὰ ςέκεται εἰς τὸ παλάτι τὴν ὥραν ἐκείνην· καὶ μετ' ἐκείνην προσταγὴν ἐκαμώθηκα καὶ ἐγὼ νὰ εὔγω ἔξω ὕστερο ἀπὸ ἐκείνους, καὶ ἔτζι ἐςράτευσα, ἀγκαλὰ ἐγνώριζα φανερὰ ὁποῦ δὲν τὸ ἔλεγε διὰ λόγου μου, διότι τὴν ὥραν ἐκείνην ἐπεθύμει κατὰ πολλὰ νὰ ἤθελαν ελθη ὅλοι εἰς βοήθειάν του· καὶ ἔτζη ἐκίνησα νὰ παγαίνω· τότε μοῦ λέγει, σιὸρ Σουμάκη ποῦ κοπιάζεις; ςέκα ἀτός σου ἐδῶ, διότι δὲν τὸ λέγω διὰ λόγου σου μόνον γιὰ σοποῦρι· ἐγνώρισα τὸ πῶς ἐτοῦτο τὸ ἐπεθύμα· καὶ ἐν τῷ ἅμα ἔκραξε τοὺς δύω καπετανέους τῆς κόρτες του καὶ λέγει τους, ποῦ ἤστανε ἀτοί σας καὶ δὲν ἐρχόςανε; ἅμετε ἕνας ἀπὸ ἐσᾶς μὲ τοὺς ἀνθρώπους σας διὰ νὰ κρατήξετε τὴν ἐμπασία τοῦ παλατιοῦ καὶ μὴν ἀφήσετε νὰ ἔρθη κανένας ἐδῶ ἀπὸ τοὺς ποπολάρους εἰς τὰ σύνορα τοῦ Παλατιοῦ, μήτε κανένας νὰ ἔρθη ἀπάνω χωρὶς τὸ θέλημά μου καὶ πιάσετε ὅλοι τὰ ἅρματα καὶ στέκετε ἕτοιμοι εἰς πᾶσα χρεία, καὶ ὁ ἕτερος καπετάνιος μὲ τοὺς Σκλαβούνους νὰ στέκεται μέσα εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ παλατιοῦ εἰς φύλαξιν.

Οἱ φυλακωμένοι ὁποῦ μὲ μεγάλην ἐπιθυμία ἔστεκαν διὰ νὰ ἀγροικήσουν ἀπὸ τοὺς κουμέσους καὶ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ὁποῦ ἔπεμψαν νὰ μιλήσουν τοῦ ἀφεντὸς τὸ τί ἀπόκρισι ἐπῆραν, καὶ γροικῶντας τὰ πάντα ὅλα τὰ ὁποῖα δὲν ἦσαν κατὰ τὴν ὄρεξίν τους, καὶ γροικῶντας τὸ πῶς ὁ τρόπος ἐκεῖνος ὁποῦ ἐλόγιασαν δὲν τοὺς ἐβγῆκε κατὰ τὴν ἔννοιαν καὶ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τους, περίσσα τὸ ἐπικράθησαν καὶ τοὺς ἔδωσε σπλῆξιν μεγάλην εἰς τὴν καρδίαν, διότι τοὺς ἦρθαν ὅλα ἐνάντια εἰς ὅσα ἐλόγιαζαν εἰς τὸν λογισμόν τους καὶ ἐσκορπίστηκαν οἱ διαλογισμοί τους, καὶ ἐχάσαν ἀκόμη καὶ τὴν ἐλπίδα τους, ἀποφάσισαν νὰ φύγουν γνωρίζοντας πῶς χάνουν τὴν ζωήν τους, ὅτι ἄλλον τρόπον καλλίτερον δὲν ἔβρεσκαν· καὶ ἔτσι τὴν νύκτα ἐκείνην ἐτρύπησαν τὸν τοῖχον τοῦ σπιτίου καὶ ἔφυγαν ἐντάμα μὲ ὅλους τοὺς ἑτέρους φυλακωμένους, ὁποῦ μὲ δαύτους ἦσαν ἀνταμωμένοι διὰ ἕτερα πταισίματα. Τὸ πρᾶγμα ἐτοῦτο ἐσκανδάλισε περίσσια τὸν ἀφέντη, ἤγουν τὸ πῶς οἱ φυλακωμένοι ἔφυγαν, καὶ ἐθυμώθη κατὰ πολλὰ καὶ περίσσια ὀργὴ ἔβαλλε κατὰ πάνου τους· καὶ ἀφόντες ἔφυγαν ἀπὸ

ἐκεῖ ὄχι δὲν πᾶσι εἰς τόπον κρυφὸν νὰ μὴ φανερόνωνται εἰς σὲ κανένα καὶ νὰ φέκωνται μὲ ταπεινοσύνη διὰ νὰ μὴν δώσουν περισσότερη αἰτία καὶ σκάνδαλο τῆς δικαιοσύνης, ἀμὴ ἐπῆγαν καὶ ἐστάθηκαν ἔξω εἰς τὴν μέση τοῦ Ἄμμου εἰς τὸν πλέον φανερώτερον τόπον καὶ στράταν τῆς χώρας, ὁποῦ εἶνε περίσσια διάβα, εἰς ἕνα σπίτι τοῦ Γιάννη τοῦ Βοτάνη τοῦ συντροφοῦ τους, καὶ ἐκεῖ ἔκαμαν κεφάλι καὶ ἐδυναμώθηκαν καὶ ἐπεριπατοῦσαν φανερά, χωρὶς κανένα φόβο τῆς δικαιοσύνης, ὡσὰν νὰ μὴ ἤθελαν εἶσται πταῖσται, μάλιστα τὴν καταφρονοῦσαν, δείχνοντας τὸ πῶς δὲν τὸ εἶχανε χρεία, καὶ περιπλέον ἔκαναν καὶ τοῦτο διὰ πλέον δεσπέτο τοῦ κριτοῦ· ἅπασα φορὰ ὁποῦ ἔβλεπον καὶ ἀπὸ τὰ μέρη ἐκεῖνα ἐπερνοῦσαν ἀφεντικοὶ ἄνθρωποι, ὡσὰν σολτάδοι τοῦ κατέργου τοῦ ἀφεντὸς τοῦ κενεράλε, καὶ ἕτεροι ἄνθρωποι τοῦ παλατιοῦ τοῦ ἀφεντὸς ἢ Σκλαβοῦνοι, τοὺς ἔκαναν κάθε ἀνυποληψίαν· καὶ μίαν τῶν ἡμερῶν ἀπερνῶντας ὁ ἀφέντης ὁ κατεργοκύρης ἀπὸ τὰ μέρη ἐκεῖνα τοῦ Ἄμμου νὰ περιδιαβάσῃ μὲ τοὺς ἀνθρώπους ὁποῦ τὸν ἀκολουθοῦσαν δὲν τοὺς ἄφηκαν νὰ ἀπεράσουν, καὶ διὰ τοῦτο ἦλθανε εἰσὲ λόγια καὶ εἰς τὰ ἄρματα, καὶ ἂν δὲν ἤθελαν φυλαχθῇ εἰς τὸ σπίτι τοῦ ἄρχοντος τοῦ Σ. Τζανέτου τοῦ Δασκόνη τοὺς ἐσκοτόνανε· καὶ ἐτοῦτα ὅλα τὰ ἔκαναν διὰ δεσπέτο τοῦ γγενεράλε, καὶ ὁ θεὸς τοὺς ἐπῆρε τὸν νοῦν τους, καὶ δὲν ἠξεύρουν τί ἔκαναν, διὰ νὰ πέσουν εἰσὲ περισσότερον κακὸν καὶ παίδευσιν, κατὰ πῶς τοὺς ἔπρεπε εἰς τοσαῦτα ἄπρεπα καμώματα· ὅμως γροικῶντας ὅλα τὰ καμώματα ἐτοῦτα ὁ γγενεράλες τόσο περισσότερο ἐθυμονότουνε εἰς ὀργὴν περίσσην κατὰ πάνου τους.

Ὅταν ἦλθε τὸ κάτεργο ἀπὸ ἡμέραις ἐχάρη περίσσια ὁ ἀφέντη ὁ γγενεράλες διὰ νὰ κάμῃ τὴν ξόφλησιν εἰς δαύτους καὶ κατὰ ταῖς ἐργασίαις τους νὰ τοὺς δώσῃ τὴν πρέπουσάν τους πλερωμήν, καὶ τόσον περισσότερο ἀγάπα νὰ τοὺς ξοφλήσῃ, ὅσο διατὶ τοῦ ἔδινχν τὸ συχνὸ ἀφορμὴ καλὴ διὰ νὰν τοὺς θυμᾶται, καὶ τὸ κακό τους ἐτοῦτο ἀτοί τους τὸ ἀπόχτησαν, διότι ἀπὸ φίλον καλὸν τὸν ἔκαμαν ἐχθρὸν ἀπὸ ἀγνωσίαν τους, καὶ ἀπὸ τὴν μεγάλην ὑπερηφάνειάν τους· ἀμὰ ἦταν θέλησις θεοῦ, ὡς εἶπα, διὰ νὰ

παιδευτοῦν καὶ νὰ ξολοθρευτοῦν οἱ ἄτυχοι καὶ σκανδαλόποιοι καὶ κακόγνωμοι ἄνθρωποι, διὰ νὰ εἰρηνεύσῃ ὁ τόπος καὶ νὰ παύσουν τὰ περίσσια σκάνδαλα, καὶ τοῦ διαβόλου ἡ συνέργειαις, ἀκόμη καὶ τὰ περίσσια βάσανα καὶ ἀνακάτωσαις ὁποῦ καθημερινῶς ἦτον εἰς τὴν χώραν ἐτούτην, εἰς ὁποίαν δὲν ἦταν νὰ κατοικήσουν πλέον κανένας πραγματευτὴς, μήτε ἕτερος ἄνθρωπος τῆς τιμῆς, πᾶσα φορὰ ὁποῦ ἡ δικαιοσύνη δὲν ἤθελαν τοὺς διώξει ἀπὸ τὸ νησὶ διὰ νὰ εἰρηνεύσουν τὰ περίσσια κακὰ καὶ ἄσχημαις πράξεις.

Παντοῦ ὕστερον ἦλθε ὁ καιρὸς καὶ ἐξώφλησέ τους ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ κατὰ τὰ καμώματά τους τοὺς ἔδωσε καὶ τὴν πρέπουσαν πληρωμήν· ἔδωσέ τους λοιπὸν ἕνα παράδειγμα τρομακτικὸν εἰς τὴν ἀπόφασίν τους, ὁποῦ φαίνεται ξεκαθαρίζονται τὰ πάντα, ὁποῦ δὲν ἠμποροῦνε νὰ ἦνε χειρότεροι· πρῶτον μὲν τοὺς ἔκαμε ἀφεντικὰ ὅλα τους τὰ καλὰ, ὅσα καὶ ἂν εἶχανε, καὶ μήτε καὶ ἡ γυναῖκές τους νὰ μποροῦν νὰ πιαστοῦν εἰς τὸ προικιόν τους ἀπὸ τὰ καλὰ τῶν ἀνδρῶνέ των, ἐχάλασέ τους ὁλονῶν τὰ σπίτια ὁποῦ ἐστέκανε καὶ τὰ ἔῤῥιξε κατὰ γῆς, ἔκοψέ τους ὅλα τους τὰ δένδρα, ἐξεῤῥίζωσέν τους καὶ ὅλα τους τὰ ὑποστατικὰ, καὶ νὰ μὴν ἠμποροῦν ποτὲ τὸν καιρὸν νὰ φτιαστοῦν, μήτε νὰ ἦνε κανεὶς τρομαζόμενος νὰ τοὺς μιλήσῃ, μήτε νὰ τοὺς γράψῃ εἰς σὲ πένα τῆς ζωῆς του καὶ τὰ καλά του ἀφεντικὰ, ὡς ῥέμπελοι ὁποῦ εἶναι τοῦ πρέντζιπέ τους· καὶ πλέον καλλίτερα τὰ πάντα ὅλα ξεκαθαρίζονται εἰς τὴν ἀπόφασίν τους ὡς εἶνε γραμμένα παρεμπρὸς φράγγικα καὶ ῥωμέϊκα· ἔπειτα πάλε ὁ ἀφέντης ὁ Θεὸς ἐξωλόθρεψε καὶ ὅλους τοὺς κουμέσους μὲ ὀρδινιὰ ὅτι τὰ σπίτια τὰ χαλασμένα νὰ μὴν ἠμποροῦν ποτὲ τὸν καιρὸν νὰ φτιαστοῦν, μόνον νὰ στέκωνται ἔτζι ἄφτιαστα διὰ παντοτινὴν θύμησιν τοῦ πᾶσα 'νός· καὶ ἔτζι ἐξωλοθρευθήκανε καὶ ἐπήγανε ὅλοι κακῶς κακοῦ, καὶ ἔτζι εἰρηνεύτη ὁ τόπος ἀπὸ τὰ τόσα κακὰ καὶ σκάνταλα, καὶ ἔλαβον ἑπταπλασίως τὴν πρέπουσάν τους πλερωμὴν ὁποῦ τοὺς ἐπαρθένευε νὰ λάβουν κατὰ ταῖς διαβολικαῖς ἐργασίαις.

Ἔπειτα μετὰ καιρὸν καὶ χρόνους πολλοὺς ἐβγρέθηκαν τὴν ἐ-

ζορίαν καὶ τὰ περίσσια βάσανα τῆς ξενιτιᾶς, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Πόλιν καὶ τὰ πέντε ἀγγεῖα τοῦ διαβόλου ἐτοῦτοι οἱ ἐξωστρακισμένοι καὶ κακὰ ἐξωρισμένοι, καὶ ἐκεῖ ὁ ἀφέντης ὁ Μπάϊλος τῆς Βενετίας τοὺς ἐδέχθη καὶ τοὺς ἐκράτησε εἰς τὸ παλάτι του καιρὸν πολὺ καὶ εγραψε εἰς τὴν Βενετίαν διὰ ἐδαύτους, καὶ τόσο ἔκ. με ὅτι ἄνοιγέ τους σ"ράτα νὰ τοὺς δεχθοῦνε ἐκεῖ διὰ νὰ ματακριθοῦνε, καὶ ἔτζι τοὺς ἔπεμψε καὶ τοὺς ἔβαλαν εἰς τὰ Καμρίτα, ἤγουν εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ ἐκεῖ ἐςάθηκαν περισσὸν καιρόν· παντοῦ ὕστεροῦ ἡ δικαιοσύνη ὁποῦ εἶνε γλυκυτάτη καὶ ἐλεημονωτάτη, τοὺς ἁμαρτωλοὺς καὶ πταίστας βλέπωντας τὸν καιρὸν τὸν πολὺν ὁποῦ ἔκαμαν μὲ τοσαύτην παίδευσιν καὶ τιμωρίαν, ἀπέθανε καὶ εἰς τὸν καιρὸν ἐτοῦτον μέσα εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Γιάννης ὁ Βοτάνης, ἕνας ἀπὸ τοὺς πέντε συντρόφους τους, ἐλυπήθηκαν καὶ τοὺς ἐλευθέρωσαν, καὶ ἦλθανε εἰς τὴν Ζάκυνθο εἰς τὴν πατρίδα τους πτωχὰ καὶ πενητεμένα. Ἔκαμε περιπλέον ἡ ἀφεντεία νὰ πάρουν καὶ τὰ ὑποστατικά τους ὀπίσω· καὶ πάλε μετὰ καιρὸν ἀφάντις ἐσταθήκανε καὶ ἐπήρανε θάῤῥος ἐματάρχισαν πάλιν τὰ καμώματά τους τὰ ἀπερασμένα, διότι δύσκολον ἦτον ἡ κακή τους γνώμη νὰ ἐπιστράφῃ εἰς καλοσύνη, καὶ ὄχι ὅλοι τους, διότι ὁ Νικόλαος Ἄμπραμος μόνον ἐταπείνοζε κατὰ πολλὰ καὶ ἐπέρνα μὲ περίσσιαν ἀγαθότητα καὶ εἰρήνην, διότι ἦταν καὶ πλέον ἐκκλησιαστικὸς καὶ φοβόθεος ἀπὸ τοὺς ἄλλους· καὶ εἰς ταῖς γνώμαις καλλίτερος πολλὰ, καὶ ἡ πτωχεία ἤγουν ἡ ἀνημπόρια ἐκράτειε τῶν ἀλλωνῶν τὴν κακογνωμίαν τιμωραμένην, καὶ δὲν ἔκαναν ὡσὰν πρῶτα, διότι εἶχαν τὸν φόβον τῆς δικαιοσύνης, ἀλλέως ἤθελον κάμει χειρότερα τὰ μαθημένα τους. Μολοντοῦτο δὲν ἔλειπε νὰ δείξουν μέρος ἀπὸ τὴν κακοσύνην τους, καὶ ἀπὸ τότε καὶ ἐδῶ ἔχθρα δὲν ἔλειπε, καὶ εἶνε πάντα ἀνάμεσα τοὺς ἄρχοντες καὶ ποπολάρων.

Καὶ εἰς τὸν τρόπον ἐτοῦτον ἀπέρασε ἡ ὑπόθεσι ἐτούτη, τὴν ὁποίαν ἐδιηγήθηκα μὲ πᾶσαν ἀληθοσύνην καὶ δὲν ἔγραψα ἕνα πρᾶγμα διὰ ἄλλον, μόνον πιστὰ τὰ ἐπέρασα, μήτε περισσότερο μήτε ὀλιγώτερο, τόσο διὰ τὸ ἕνα μέρος ὅσον καὶ διὰ τὸ ἄλλο.

Κάνω τέλος, καὶ τῷ θεῷ δόξα

90.

Τιμᾶται δραχμῶν 2.

